

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Příčiny a řešení úpadku právnických osob v rámci konkursního řízení
Causes and Solutions of Insolvency of Legal Entities in Bankruptcy Proceedings

Student: Bc. Helena Jurečková
Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.

Ostrava

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a daní

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Helena Jurečková**
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně
Téma: Příčiny a řešení úpadku právnických osob v rámci konkursního řízení
Causes and Solutions of Insolvency of Legal Entities in Bankruptcy Proceedings
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Základní charakteristika konkursního řízení
3. Účetní a daňové aspekty právnické osoby v konkursním řízení
4. Vyhodnocení vybrané právnické osoby v rámci konkursního řízení
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

JOSKOVÁ, Lucie a Pavel PRAVDA. *Zákon o obchodních korporacích*. Praha: Grada Publishing, 2014. 96 s. ISBN 978-80-247-4834-4.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Likvidace obchodních společností 2014*. Olomouc: ANAG, 2014. ISBN 978-80-7263-877-2.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 1272 s. ISBN 978-80-7357-243-3.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 27.04.2018

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně přílohy, vypracovala samostatně. Přílohu č. 1, danou mi k dispozici, jsem samostatně doplnila“.

V Ostravě dne 12. 7. 2018

Bc. Helena Jurečková

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Základní charakteristika konkursního řízení.....	6
2.1	Historický vývoj konkursních řízení.....	6
2.2	Základní pojmy insolvenčního řízení.....	13
2.2.1	Úpadek.....	13
2.2.2	Znaky úpadku	15
2.2.3	Příhlášky pohledávek	18
2.2.4	Majetková podstata.....	22
2.3	Řešení úpadku konkursem	24
2.4	Průběh konkursního řízení	25
2.4.1	Schůze konkursních věřitelů, činnost věřitelského výboru	26
3	Účetní a daňové aspekty právnické osoby v konkursním řízení.....	30
3.1	Účetní aspekty v konkursním řízení	31
3.1.1	Modelace účetního příkladu	32
3.1.2	Účtování	36
3.2	Daňové aspekty konkursu	39
3.3	Test insolvence a finanční analýza	44
4	Vyhodnocení vybrané právnické osoby v rámci konkursního řízení.....	49
5	Závěr.....	58
	Seznam použité literatury	61
	Seznam zkratk	64
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Konkurs je jedním z nejčastějších způsobů řešení úpadku právnické osoby, tedy dlužníka. První zmínky o konkursu či o potřebě vyrovnání mezi dlužníkem a věřitelem sahají až do starého Říma obecně, je ale možné připustit, že jsou dalekosáhlejší. V průběhu času se způsob i okolnosti vztahu mezi dlužníky a věřiteli zřejmě příliš nezměnil, jeho řešení ale ano.

Cílem práce je provést základní charakteristiku konkursního řízení v podmínkách České republiky, zdůraznit nejvýznamnější účetní a daňové aspekty konkursu a tuto problematiku demonstrovat na modelovém příkladu fiktivní obchodní korporace. Diplomová práce se bude stěžejně zabývat řešením konkrétního případu právnické osoby. Dále bude diplomová práce rozebírat fáze insolvenčního řízení – konkursu. Nastíní jednotlivé fáze konkursního řízení a zobrazí postup řízení, tedy kroky, jak insolvenčního správce, tak insolvenčního soudu. Práce by měla sloužit jako návod pro jednatele společností, kterým hrozí, nebo u kterých již bylo zahájeno insolvenční řízení.

Ihned po úvodu, který vymezuje cíle diplomové práce a obsah jednotlivých kapitol, následuje druhá kapitola, která charakterizuje základní aspekty konkursního řízení, vysvětluje základní pojmy, které je nutno znát k pochopení principů konkursu, dále provádí základními právními předpisy upravujícími tuto oblast. Především se pak jedná o Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen IZ). Pro nezbytné pochopení souvislostí tato kapitola rovněž obsahuje historické souvislosti a statistické přehledy vývoje insolvence v České republice i Evropě.

Třetí kapitola je zaměřena na vysvětlení účetních a daňových aspektů insolvenčního řízení, a to především z pohledu dlužníka, právnické osoby, na kterou byl vyhlášen konkurs. Vysvětluje postup dlužníka při sestavování mimořádné závěrky a postup insolvenčního správce při sestavování zahajovací rozvahy. Povinnosti v průběhu konkursu z pohledu daňového řádu i z pohledu zákonů, upravujících jednotlivé daně. Obsahuje také modelový příklad právnické osoby, společnosti s ručením omezeným, na kterou byl vyhlášen konkurs. Příklad využívá teoretické informace obsažené ve třetí kapitole a zdůrazňuje praktické účetní a daňové problémy a návrhy na jejich řešení.

Čtvrtá, praktická část, představuje vybranou obchodní korporaci a způsob řešení úpadku s využitím dostupných a veřejných informací z insolvenčního rejstříku a obchodního rejstříku. Zaměřuje se na vývoj konkursního řízení a mapuje ho od vzniku, a tedy podání návrhu na konkurs až po konečnou zprávu insolvenčního správce. Popisuje zde poměrně podrobně kroky v průběhu insolvenčního řízení, a to včetně časového horizontu daného řízení.

Při zpracování této práce byly využity metody analýzy, syntézy, komparace a deskripce.

2 Základní charakteristika konkursního řízení

„Název „konkurs“ pochází z latinského termínu concursus creditorium a naznačuje se jím, že jde o souběh věřitelů, který probíhá ve formě přihlašování pohledávek, aby bylo docíleno jejich uspokojení z konkursní podstaty. Slovo konkurs tedy vystihuje nejen to, že jde o řízení, nýbrž také současně podstatu tohoto řízení. Adekvátní výrazu konkurs je český termín „úpadek“, kterého se také někdy užívá. Pro svou nevýstižnost, ale pravděpodobně vzhledem k tradici původního názvu konkurs se příliš neujal“, jak je uvedeno v zákonu č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání.

Současná právní úprava konkursu je upravena v Hlavě I. Zákona č. 182/2006 Sb., který se zabývá způsobem řešení úpadku konkursem. Poslední novelizace tohoto zákona byla provedena zákonem č. 183/2017 Sb. IZ a č. 291/2017 Sb. IZ. Právnícké osoby podléhají povinnosti podávat daňové přiznání, případně podléhají auditu. V rámci fungování právníků osob je povinnost ze zákona předcházet hrozícímu úpadku.

2.1 Historický vývoj konkursních řízení

Historie konkursních řízení spadá do hluboké minulosti. Již v antickém Řecku se stával samotný řecký občan v případě neuhrazení dlužné částky dočasným otrokem. V případě naší křesťanské kultury, můžeme objevit předpoklady vzniku dluhů a to poměrně frekventovaně. Dokladem častého zadlužení různých sociálních vrstev je otčenáš, kde v některých překladech najdeme teze typu: Oddluž nám naše dluhy... Panovníci byli nuceni čelit, kvůli vznikajícím dluhům, rozkladům základní sociální jednotky – rodiny. Vzhledem k tomu, řešily ony závazky poměrně často amnestií. Jako doklad tohoto způsobu řešení úpadku můžeme najít už ve starém Egyptě (doba železná), a to v podobě desky Rosetské, která dokladovala amnestii jako způsob řešení úpadku a nastartování ekonomického rozvoje. Nutno podotknout, že se amnestovaly ze značné části dluhy vzniklé spotřebou, nikoliv obchodního rázu.

S dluhy je ruku v ruce spjat i úrok, neboli také lichva, která si nese jako dluh hluboké kořeny v minulosti. S tímto zajímavým artefaktem se setkáváme v dochovaných písemnostech už od středověku. Křesťané nesměli půjčovat na úrok, půjčovali si tedy od Židů, kteří na úrok půjčovat mohli. Jelikož půjčování peněz znamenalo pro Židy v podstatě jedinou možnost obživy, stávaly se úroky v poměrně markantní výši lichvou. Tato problematika se začala řešit až v novověku.

V novodobých dějinách se na našem území objevují první zmínky o řešení dluhů v zemském právu, a to v 17. století. V roce 1781 byl vydán Obecní konkursní řád. Byla tu snaha tento řád upravovat. Významnější mezník se objevil až ve 20. století, kdy započala reforma konkursního práva. Toto císařské nařízení obsahovalo konkursní, vyrovnávací, tak odpůrčí řád i řešení úpadku mimo konkursní řízení. Česko i po vzniku Československa toto nařízení přijalo a implementovalo do svého právního řádu jako zákon č. 64/1931 Sb., nazvaný „Řády konkursní, vyrovnávací a odpůrčí“. Tomuto zákonu se oproti původní podobě dostalo změn, ale je nutné podotknout, že se jednalo o jeden z nejpropracovanějších zákonů dané doby v Evropě. V roce 1950 byl přerušen vývoj úpadkového práva na našem území, a to vzhledem k absenci podnikatelských úpadků.

České úpadkové právo pak bylo dále přerušeno rokem 1951, kdy byl zákon zrušen a byl zaveden institut exekuční likvidace, při které docházelo ke zpeněžení majetku dlužníka. Od roku 1963 byl i tento způsob přerušen a v platnosti zůstal v podstatě jen jeho název.

Po roce 1989 byl federálním shromážděním České a Slovenské Federativní republiky přijatý dne 11. 7. 1991 zákon č. 328/1991 Sb. O konkursu a vyrovnání. Obsah tohoto zákona byl inspirován do značné míry právní úpravou z roku 1931, a to zejména z důvodu, že právní úprava platná v letech 1963 s ohledem na tehdejší politickou a hospodářskou situaci, neplnila potřeby, které by byly použitelné pro tržní ekonomiku. Zákon č. 328/1991 Sb. ZKV prošel, až do přijetí zákona č. 182/2006 Sb. IZ, mnoha novelizacemi a změnami z důvodů zastaralých pramenů. Vzhledem k vývoji a aplikaci zákona na nové tržní, ekonomické a občanské vztahy a dále zejména k měnící se struktuře podnikatelského prostředí.

Insolvenční zákon se zaměřil na řešení podstaty problému úpadku. Vznikly nové formy řešení úpadku a to zejména u fyzických osob. Objevují se v zákoně formy řešení úpadku oddlužením, které se týkají nepodnikatelských subjektů, vedle konkursu je možné řešit úpadek reorganizací, či žádostí o poskytnutí moratoria.

Insolvenční zákon posílil práva věřitelů. Věřitelé svými hlasy mohou ovlivňovat průběh insolvenčního řízení a to zejména i k tomu, že tato nová právní úprava posílila transparentnost a otevřenost zavedením elektronické formy insolvenčního rejstříku (ISIR), které umožnilo, že vedení insolvenčního řízení je dostupné, veřejné a seznámit se s tímto může v podstatě kdokoliv. Poslední novela insolvenčního zákona byla provedena zákonem č. 183/2017 Sb. a zákonem č. 291/2017 Sb.

Konkurs je způsob řešení úpadku spočívající v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu, jsou zjištěné pohledávky věřitelů, zásadně a poměrně uspokojeny z výtěžku zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak. Konkurs zůstává převažujícím způsobem řešení úpadku dlužníka, zejména právnických osob. Užitím formy konkursu na konkrétní případ, dochází řešení úpadku dlužníka likvidační formou.

Cílem tedy je, aby došlo k maximálnímu možnému zpeněžení veškerých realizovatelných aktiv majetkové podstaty, a z výtěžku byly následně poměrným způsobem uspokojovány zjištěné pohledávky insolvenčních věřitelů. Pojem poměrné uspokojení, však nelze nesprávně vykládat ve smyslu absolutní rovnosti. Naopak, při řešení úpadku dlužníka v insolvenčním řízení formou konkursu, je jistá míra nerovnosti věřitelů založena již samotnou podstatou dělení věřitelů podle priority jejich pohledávek ve vlastním řízení. Jde tedy o princip zachování poměrné rovnosti věřitelů, s pohledávkami stejného zařazení, v kombinaci s vertikální hierarchií privilegovanosti různých pohledávek.

Důsledkem řešení úpadku dlužníka formou konkursu je skutečnost, že v případě právnické osoby, dochází po ukončení konkursního řízení k jejímu právnímu zániku. V případě fyzické osoby vrací ukončení konkursu tomuto subjektu oprávnění disponovat s vlastním majetkem, avšak, jak v případě právnické, tak i fyzické osoby ukončením řízení nedochází k zániku neuspokojené pohledávky nebo její části, pokud zákon nestanoví jinak. Takovou situací se zabývá ustanovení § 311 IZ, kdy podle něj pokud dojde ke zrušení konkursu podle § 308

odst. 1 písm. c) a d) a následně i zániku dlužníka, který je právnickou osobou podle zvláštního právního předpisu, neuspokojené pohledávky nebo jejich neuspokojené části zanikají, pokud nebudou uspokojeny ze zajištění.

Prohlášení konkursu na právnickou osobu má účinky, které vedou k přerušení likvidace právnické osoby, v důsledku prohlášení konkursu. Úprava § 245 odst. 2 IZ odstraňuje nejasnosti a duplicity, týkající se kompetencí v činnosti insolvenčního správce a likvidátora. Přerušení likvidace právnické osoby prohlášením konkursu by ve svém důsledku mělo mít dopad i na řízení vstupu právnické osoby do likvidace. Rozhodnutí o řešení úpadku dlužníka konkursem sice nevylučuje rozhodnutí soudu o jeho vstupu do likvidace, toto rozhodnutí však nemá podstatnější význam. V důsledku ustanovení § 245 odst. 2 IZ by totiž byla likvidace okamžitě po takovémto rozhodnutí automaticky přerušena a likvidátor by tedy od něj očekávanou činnost vyvíjet fakticky nemohl.

Rozhodnutím soudu o vstupu dlužníka do likvidace má jistou relevanci v podstatě jen na skutečnost, že po ukončení konkursního řízení by na něj v některých případech bylo možno kontinuálně navázat pokračující likvidací, aniž by docházelo k prodlení mezi jednotlivými řízení. Prohlášením konkursu dochází k zániku předběžných opatření, které byly nařízeny. Jde o návaznost ustanovení § 113 IZ, kdy takovým předběžným opatřením se miní opatření omezující dlužníka v nakládání s majetkem, jimž by docházelo k jeho změnám v neprospěch dlužníkových věřitelů.

Insolvenční soud může rozhodnout o dalším trvání vydaného předběžného opatření, což by mohlo sloužit zejména k překlenutí doby od rozhodnutí o úpadku do doby řešení úpadku konkursem, po dobu, než se reálné správy majetkové podstaty ujme ustanovený insolvenční správce. Předběžným opatřením je tedy dle ustanovení § 112 IZ ustanovení předběžného správce. K zániku jeho funkce nedochází v souvislosti s rozhodnutím o řešení úpadku dlužníka konkursem, ale rozhodnutím soudu o úpadku dlužníka, ve kterém je stanoven řádný insolvenční správce.

Prohlášením konkursu nezakládá omezení způsobilosti dlužníka k právním úkonům nebo jeho procesní způsobilosti. K takovému kroku není zákonný důvod, neboť konkursní řízení má svým charakterem dopad na majetkové poměry dlužníka a nikoliv, jak tomu bylo v průběhu historického vývoje úpadkového práva, ale i na jeho osobní postavení. Dlužník tedy

v průběhu konkursního řízení může provádět jakékoliv právní úkony, pokud tyto nejsou omezeny, některým z dalších ustanovení zákona. Taková omezení se týkají dispozice dlužníka s jeho majetkem, respektive s majetkem zahrnutým do majetkové podstaty.

Právní úprava insolvenčního řízení předpokládá v ustanovení § 314 IZ zvláštní formy řešení pro konkursy menšího rozsahu. Postup dle úpravy nepatrného konkursu je možný ve dvou samostatných případech, kdy:

- *„Dlužníkem je fyzická osoba, jež není podnikatelem, stav, že nepodniká, by měl být posuzován k okamžiku rozhodnutí o řešení způsobu úpadku dlužníka.*
- *Celkový obrat dlužníka podle zákona o účetnictví za poslední účetní období předcházející prohlášení konkursu, nepřesahuje 2 mil. Kč, a dlužník nemá více než 50 věřitelů. „*

Případy, kdy bude nepatrným konkursem řešen úpadek dlužníka, fyzické osoby, jež není podnikatelem, mohou nastat za situace, kdy se v řešení úpadku formou konkursu ocitá fyzická osoba – nepodnikatel, jež nepožádal o řešení úpadku formou oddlužení nebo kterému nebylo toto řešení povoleno. Rovněž tak může být řešen úpadek fyzické osoby nepodnikatele formou nepatrného konkursu v případě, že přes schválené oddlužení jeho osoby je toto oddlužení zrušeno a následně je rozhodnuto o způsobu řešení dlužníkovy úpadku dle § 418 IZ.

V případě úpadku fyzické osoby nepodnikatele a jeho řešení formou konkursu je třeba zdůraznit, že v těchto případech vždy půjde o nepatrný konkurs bez ohledu na to, jaký bude skutečný rozsah řízení, ať již daný rozsahem majetkové podstaty, či počtem insolvenčních věřitelů. Insolvenční zákon vychází z koncepce, že úpadek fyzické osoby – nepodnikatele, je vždy specifickým řízením, jehož řešení formou nepatrného konkursu je důvodné. Druhým okruhem osob, jejichž úpadek je řešen formou nepatrného konkursu, jsou dlužníci, u nichž vzhledem k rozsahu podnikání daného obratem a počtem věřitelů není důvod absolvování celého procesně i časově náročného konkursního řízení. Podmínky celkového obratu nepřesahující 2 mil. Kč. Za účetní období předcházející rozhodnutí o konkursu a počet méně než 50 věřitelů dlužníka jsou podmínkami kumulativními, nepostačuje tedy naplnění pouze jedné z nich.

K tomu, aby řízení bylo vedeno jako nepatrný konkurs, nedochází ze zákona automaticky, nýbrž v důsledku rozhodnutí insolvenčního soudu dle § 314 odst. 2 IZ. Pokud insolvenční soud shledá podmínky pro vedení insolvenčního řízení formou nepatrného konkursu, vydá o tomto rozhodnutí, které může vydat i bez návrhu, na základně zjištění učiněných v rámci řízení před a následně po rozhodnutí řešení úpadku dlužníka.

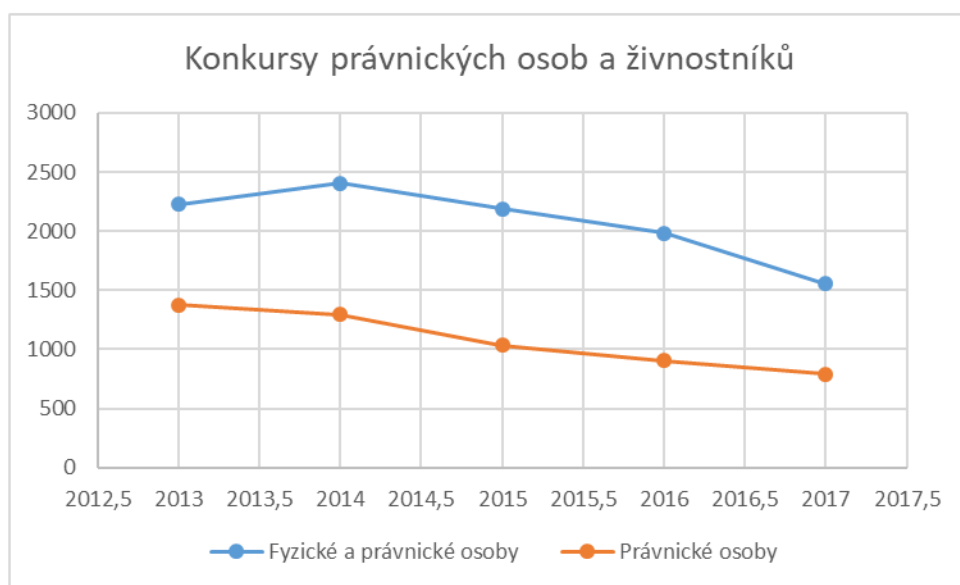
Rozhodnutí o nepatrném konkursu se spojuje s prohlášením konkursu, případně je insolvenční soud může vydat i následně, a to kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení po prohlášení konkursu. Aby však došlo k využití potenciálu ustanovení o nepatrném konkursu je účelné, aby rozhodnutí insolvenčního soudu o něm bylo učiněno co možná nejdříve, neboť v posledních fázích konkursního řízení by to postrádalo původní praktický význam.

V případě, že z účetnictví dlužníka nebude možno jeho obrat ověřit (např. dlužník nevede účetnictví) je možné rozhodnout o nepatrném konkursu i bez toho, aby podmínky pro toto rozhodnutí byly soudu výslovně pozitivně prokázány. Půjde o situace, kdy soudu bude doloženo, že dlužník již dokončil své podnikání, případně že toto podnikání již v období předcházejícímu prohlášení konkursu bylo nepodstatného rozsahu. Soud je při takovém posuzování veden i zásadami insolvenčního řízení, které kladou důraz na rychlé, hospodárné a v důsledku nejvyšší možné míry uspokojení věřitelů.

Pokud je konkursní řízení vedeno jako nepatrné a dodatečně vyjde najevo, že pro takový způsob vedení řízení nejsou podmínky, insolvenční soud své rozhodnutí o vedení konkursu jako nepatrného zruší. Na tuto skutečnost, že nejsou dány podmínky k vedení nepatrného konkursu, může být soud upozorněn účastníky řízení případně, může k tomuto závěru dospět i sám. Ověřením toho, zda jsou podmínky k vedení nepatrného konkursu, musí být otázkou předběžné kontroly prováděné insolvenčním soudem prováděné po celou dobu konkursního řízení.

Vývoj úpadku řešených konkursem můžeme sledovat na grafu. Novela insolvenčního zákona provedena zákonem č. 217/2001 Sb. IZ byla částečně spjata s hospodářskou krizí v letech 2008 až 2009 a tento sledoval zavedení přechodných podmínek, které se týkaly zrušení povinnosti podání podnikatelských subjektů o návrhu insolvenčního řízení sama na sebe a v reorganizaci bylo posíleno postavení věřitelů, které získalo právo odebrat dlužníkovi jeho přednostní možnost sestavit reorganizační plán. V roce 2014 dosáhl počet prohlášených

konkursů svého vrcholu, a to od roku 2001. Za posledních 5 let došlo k nárůstu úpadků a prohlášených konkursů a to v roce 2014 na 2403, z toho 1375 právnických osob. Pokud se vezme v potaz počet prohlášených konkursů právnických i fyzických osob, můžeme pozorovat, že v roce 2014 byl na maximu. Dále můžeme pozorovat, že značný podíl na počet prohlášených konkursů mají právě fyzické osoby, které podnikají. V případě právnických osob můžeme pozorovat dlouhodobě klesající křivku. Od roku 2014 můžeme pozorovat snižování se prohlášených konkursů. Za rok 2017 to činilo 790 právnických osob, což jak můžeme pozorovat snížení cca 40 % oproti roku 2014.

Graf 2.1 Konkursy právnických osob a živnostníků

Pravidelně se na prvních příčkách z hlediska krajů objevuje Hl. město Praha, Jihomoravský kraj a Moravskoslezský kraj. V tomto případě je na místě analyzovat, vzhledem k lokaci právě jihomoravský kraj a Hl. město Prahu. V obou případech se jedná o poměrně dobře ekonomicky fungující lokality. Jedním z důvodů počtu úpadků může být vysoká fluktuace firem v daných krajích. Z roku 2017 je znám přírůstek nově vznikajících firem. Zhruba 44% vzniklých firem uvádí místo vzniku v Praze a přibližně 13% v Jihomoravském kraji. Jedná se jednoznačně o nejvyšší podíl počet firem vzniklých v ČR v roce 2017. Mezi nejstabilnější kraj patří kraj Středočeský a Královohradecký.

2.2 Základní pojmy insolvenčního řízení

Insolvenční zákon vychází z komplexních aspektů založených jak na empirickém, tak na racionálním zkoumání úpadku a tyto poznatky aplikuje i na řešení stavu, kde úpadek hrozí. Základní pojmy insolvenčního zákona jsou vymezeny v § 2 insolvenčního zákona. Čímž je v úvodu vytvářen přehled základních pojmů a institutu insolvenční správy. Mezi základní pojmy insolvenčního řízení potažmo konkursního řízení patří insolvenční řízení, insolvenční soud, incidenční spor, majetková podstata, úpadek, insolvenční návrh, pohledávky, přihláška pohledávky a jiné. Insolvenční zákon v § 2 vymezuje základní pojmy, které tvoří hmotný a výkladový základ dalšího textu zákona.

2.2.1 Úpadek

Úpadek můžeme definovat jako formu bankrotu, kdy dlužník není schopen dostát svým závazkům po delší blíže nespecifikovanou dobu.

Úpadek je charakterizován dle insolvenčního zákona § 3 insolvenčního zákona, a má se za to, že dlužník se nachází v úpadku, jestliže má:

- a) „více věřitelů,
- b) peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti,
- c) tyto závazky není schopen plnit (dále jen "platební neschopnost").

Má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže:

- a) zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků,
- b) je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti,
- c) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí,
- d) nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1, kterou mu uložil insolvenční soud.

Má se za to, že dlužník, který je podnikatelem a vede účetnictví, je schopen plnit své peněžité závazky, jestliže rozdíl mezi výší jeho splatných peněžitých závazků a výší jeho disponibilních prostředků (dále jen "mezera krytí") stanovený ve výkazu stavu likvidity podle prováděcího právního předpisu představuje méně než desetinu výše jeho splatných peněžitých závazků, anebo pokud výhled vývoje likvidity sestavený podle prováděcího právního předpisu osvědčuje, že mezera krytí klesne v období, na které se výhled vývoje likvidity sestavuje, pod jednu desetinu výše jeho splatných peněžitých závazků. Výkaz stavu likvidity anebo výhled vývoje likvidity musí být sestaven v souladu s požadavky, které stanoví prováděcí právní předpis, auditorem, znalcem nebo osobou, která se zabývá ekonomickým poradenstvím v oblasti insolventy a restrukturalizací a splňuje požadavky stanovené prováděcím právním předpisem.

Dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou - podnikatelem, je v úpadku i tehdy, je-li předlužen. O předlužení jde tehdy, má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. Při stanovení hodnoty dlužníkovy majetku se přihlíží také k další správě jeho majetku, případně k dalšímu provozování jeho podniku, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat.

O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.

Obsah, rozsah a způsob sestavování výkazu stavu likvidity a výhledu vývoje likvidity a uspořádání, označování a obsahové vymezení jednotlivých položek majetku, závazků, nákladů, výnosů, příjmů a výdajů ve výkazu stavu likvidity a výhledu vývoje likvidity, délku období, na které se sestavuje výhled vývoje likvidity, a požadavky na osoby, které jsou oprávněny k sestavení výkazu stavu likvidity anebo výhledu vývoje likvidity, stanoví prováděcí právní předpis.“

2.2.2 Znaky úpadku

Znaky úpadku, je nutné hledat vzhledem k příčinám úpadku. Významnými problémy malého a středního podnikání je nadměrná administrativní zátěž, ať už se jedná o právní, účetní, daňové či jiné činnosti. Tyto činnosti musí obchodní korporace vést v souběhu se svou hlavní činností, ať je jakákoliv. Podnikatelé rovněž nejsou schopni dostatečně využívat programů na podporu podnikání. Problematickým je také nedostatek znalostí a informací, anebo získávání kvalitních zaměstnanců, na jejichž zaplacení a výcvik nemá podnikatel dostatek finančních prostředků. Častým faktorem konce různých podnikatelských subjektů je špatný odhad trhu a konkurence.

Mezi základní znaky úpadku, jako takového, se rozumí nejméně dva a více věřitelů, kdy věřitel se rozumí osoba vlastnící splatnou pohledávkou nejméně 30 dnů po lhůtě splatnosti. Nedostatek peněžních prostředků, tím se rozumí finančních prostředků v pokladně, na bankovních účtech, případně fondů. Majetek dlužníka, jako nemovitosti apod., zde z pohledu platební schopnosti, není rozhodující. Obchodní korporace se dostává do úpadku ve formě konkursu, a to dle zákona ve stanovené lhůtě nachází-li se v situacích výše uvedených po dobu nejméně 3 měsíců.

„ Dlužník, který je fyzickou osobou – podnikatelem je povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku. Tuto povinnost má i tehdy, byl-li pravomocně zastaven výkon rozhodnutí prodejem jeho podniku nebo exekuce podle zvláštního právního předpisu § 98 IZ proto, že cena majetku náležícího k podniku nepřevyšuje výši závazků náležejících k podniku. To neplatí, má – li dlužník ještě jiný podnik,“ dle zákona § 98 odst. 1 IZ.

Tuto povinnost mají podle § 98 IZ zákonný zástupce dlužníka, jeho statutární orgán a likvidátor dlužníka. Je-li těchto osob více a jsou-li oprávněni jednat za dlužníka samostatně má tuto povinnost každý z nich. Odmítnutím insolvenčního návrhu není povinnost výše uvedených osob splněna. Insolvenční zákon dále v § 99 vymezuje okruh osob a odpovědnost za škodu nebo jinou újmu způsobenou nepodáním návrhu na zahájení insolvenčního řízení.

Je-li dlužníkem nalézajícím se v úpadku právnická osoba, je ze zákona povinna podat insolvenční návrh, a to co nejdříve, jak je to možné. Insolvenční návrh musí být podán místně příslušnému krajskému soudu, v listinné podobě na předepsaném formuláři, jehož podoba je stanovena a uveřejněna ministerstvem spravedlnosti. Musí být opatřen uznávaným elektronickým podpisem a zaslán přes datovou schránku osobou, která je dle insolvenčního zákona způsobilá k sepsání tohoto insolvenčního návrhu.

Obchodní korporace je povinna v návrhu uvést pravdivé skutečnosti. K návrhu je nutno připojit seznam majetku, který společnost nabývá a to k datu podání návrhu na konkurs. Předložený seznam by měl být schválen obchodní korporací, tedy jejím statutárním orgánem. Dále je povinna předložit všechny závazky s datem jejich splatnosti, a to v návaznosti na věřitele, včetně jejich adres. K základnímu předpokladu úpadku musí být uvedeni nejméně dva věřitelé, jejichž pohledávky jsou po splatnosti nejméně tří měsíců.

„Obchodní korporace dále uvádí stav bankovních účtů a pokladny. Vzhledem k nutnosti porovnání a akceptování podání insolvenčního návrhu musí být prokázáno, že vzhledem k nejméně dvěma věřitelům, obchodní korporace není schopna plnit své závazky a to po dobu delší než tři měsíců, dle zákona č. 90/2012 o obchodních korporacích.“

Seznam majetku dlužné obchodní korporace musí obsahovat patřičné náležitosti, a to zejména účetní předpisy. Dále pak věci movité, věci nemovité, peníze na bankovních účtech a v pokladně, cenné papíry, pohledávky, a jiné. Majetek musí odpovídat přesnému popisu. Vzhledem k nutnosti jeho identifikace, musí být znám jeho stav, stáří, místo. V případě, jedná-li se o nemovitosti, je nutné čerpat informace z katastru nemovitostí a tomu musí odpovídat také její popis. U věcí, na které je uplatněno právo ze zajištění, musí být toto uvedeno a tyto věci musí být označeny, komu právo ze zajištění náleží, z jakého právního titulu a v jaké výši.

U movitých věcí, zde musí být uveden druh, tovární značka, výrobní číslo, výdejní místo apod. Záleží na typu majetku. V případě společnosti s ručením omezeným na výši obchodního jmění. V případě, má-li obchodní korporace v majetku akcie, musí být uveden emitent akcie, druh akcií, jejich forma. Má-li obchodní korporace jiné závazky ve formě směnky, podílových listů apod. je nutnost, aby byl cenný papír popsán dle zákona. V případě

pohledávek je nutnost uvádět pohledávky ve výši nominální hodnoty a musí být uvedeno kdo je dlužníkem.

V případě, že dlužník nepodá návrh na konkurs sám, může věřitel podat návrh na konkurs za něj. Může tak konat i v případě, že obchodní korporace návrh na konkurs podala, vzhledem ke skutečnosti, že návrh na konkurs může být zpět vzatý nebo pro vady může být insolvenčním soudem zrušen. Věřitel by měl tedy jednat bez prodlení, a to i s ohledem k tomu, že při doručení návrhu konkursu obchodní korporace zaniká právo zmenšovat její majetek, vyjma obchodní činnosti. Přičemž obchodní činnosti se rozumí podnikání v obvyklém rozsahu, tedy jak, je vedena obchodní činnost korporace. Není umožněno, aby obchodní korporace zakládala či nabývala na účasti v družstvech, právnických osobách, nadacích, nadačních fonděch. Nesmí s majetkem manipulovat ani převodem na jiné subjekty. Není možné, aby majetek zaměňovala a došlo by tak ke snížení hodnoty majetku, a to zejména z hodnoty likvidní.

Osoby oprávněné podat insolvenční návrh jsou osoby uvedené dle zákona. Jedná se o tzv. nucené správce, kteří jsou oprávněni podat insolvenční návrh. Správce vykonávající správu banky, spořitelního či úvěrního družstva. Dále pak správce investičních společností, fondů či v resortní, podnikové či zaměstnanecké pojišťovně.

Osoby povinné podat návrh na konkurs jsou všechny právnické osoby, které jsou v úpadku. V případě právnických osob mají povinnost podat návrh statutární orgány právnické osoby, likvidátor právnické osoby v likvidaci.

Mezi osoby, které nejsou povinny podat návrh na konkurs, jsou fyzická osoba, která nepodniká, prokurista právnické osoby, vedoucí zaměstnanec není – je-li člen statutárního orgánu pak tuto povinnost má. Podáním insolvenčního návrhu je jediným možným způsobem jak zahájit insolvenční řízení.

Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení a prohlášením konkursu nastávají okamžikem zveřejnění tohoto rozhodnutí v insolvenčním rejstříku. Prohlášením konkursu se přerušuje likvidace právnické osoby a končí nucená správa. Zaniká předběžné opatření, bylo-li nařízeno. Prohlášením konkursu přechází oprávnění nakládat s majetkem sepsaným do majetkové podstaty na insolvenčního správce. Dále na insolvenčního správce přechází také

výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníku, pokud souvisí s majetkovou podstatou. Insolvenční správce vykonává akcionářská práva s akciemi zahrnutými do majetkové podstaty, rozhoduje o obchodním tajemství, mlčenlivosti, vystupuje vůči dlužníkovým zaměstnancům jako zaměstnavatel, zajišťuje provoz dlužníkovra podniku, vedení účetnictví a plnění daňových povinností. Právní úkony, které dlužník učinil poté co oprávnění nakládat s majetkem a majetkovou podstatou přešlo na insolvenčního správce jsou proti jeho věřitelům ze zákona neúčinné. Právní úkon, kterým by dlužník po prohlášení konkursu odmítl přijetí daru nebo dědictví bez souhlasu insolvenčního správce, je neplatný.

Totéž by platilo, kdyby dlužník uzavřel bez souhlasu insolvenčního správce dohodu o vypořádání dědictví, podle které by z dědictví obdržel méně než jeho dědický podíl. Je-li dlužník účastníkem platebního systému z neodvolatelností zúčtování zahraničního platebního systému, vyrozumí insolvenční soud o prohlášení konkursu současně se zveřejněním usnesení v insolvenčním rejstříku i Českou národní banku.

Pohledávky nebo jiná práva lze uplatnit pouze přihláškou v insolvenčním řízení, která se podává zejména v elektronické podobě na stanoveném formuláři, který je ke stažení na webových stránkách ministerstva spravedlnosti. Právo na uspokojení ze zajištění, lze uplatnit a případně nově nabýt pouze za podmínek stanovených pouze insolvenčním zákonem.

Výkon rozhodnutí či exekuci lze pouze nařídít, nelze ji však provést. Lhůty k uplatnění práv po zahájení insolvenčního řízení již dále běžet nezačínají, nebo běžet přestávají. Účinky prohlášení konkursu nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterým se oznamuje zahájení insolvenčního řízení a prohlášení konkursu. Samotné řízení je zahájeno dnem, kdy návrh je doručen včetně příloh příslušnému krajskému soudu. Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, jsou spojené s vyhláškou dle ustanovení § 101 IZ, tyto účinky přetrvávají až do okamžiku právní moci rozhodnutí, kterým bude insolvenční řízení ukončeno.

2.2.3 Přihlášky pohledávek

Dnem prohlášení konkursu vznikají další skutečnosti ovlivňující činnost obchodní korporace. Obchodní korporace se nyní nachází v insolvenčním řízení. Dnem rozhodnutí soudu o úpadku vzniká právo věřitelům na přihlášení svých pohledávek v rámci insolvenčního řízení. Soud dále určí lhůtu, obvykle se jedná o 30 dní až dva měsíce, a to od data vydání usnesení o

konkursu. Tímto dnem mohou věřitelé přihlašovat své pohledávky k příslušnému soudu. K přihlašování pohledávek slouží formulář, který je dostupný na webu ministerstva spravedlnosti.

Příhláška pohledávky dle zákona musí obsahovat jméno a příjmení, případně další identifikační údaje případně obchodní jméno či název právnické osoby, sídlo a identifikační číslo, dále zplnomocnění osoby, která bude za společnost jednat nebo ji zastupovat. Je nezbytné, aby přihláška obsahovala důvod a výši, aby byly přiložené kopie listin, čímž se zajistí doložení o skutečné existenci pohledávky. Jedná-li se o pohledávku v cizí měně, pak je nutné vyčíslit její hodnotu dle kurzu České národní banky, a to ke dni vyhlášení konkursu. Je nutné vyčíslit pohledávku ke dni prohlášení konkursu, vzhledem k tomu, že výše pohledávky se mohla změnit například o úroky či opravnými položkami. Hodnotu pohledávky je nutné vyjádřit v penězích.

V případě vykonatelné pohledávky je nutné doložit listinu o vykonatelnosti pohledávky, a to nejpozději při prvním přezkumném jednání. V rámci insolvenčního řízení a v rámci lhůty k přihlašování pohledávek je nutné přihlásit pohledávku, která je vázaná podmínkou a to i v případě, že nevznikla. V případě vzniku skutečnosti plnění za úpadce a případného opomenutí přihlášení pohledávky se na dodatečný vznik pohledávky nebere zřetel. Po doručení přihlášek soudu, soud doručí stejnopis přihlášky určenému insolvenčnímu správci. Insolvenční správce dané přihlášky přezkoumá, a to podle podkladů, které mu úpadce předložil a sestaví seznam pohledávek. Insolvenční správce uvede, zda-li pohledávky splňují všechny aspekty správnosti. Uvede, které pohledávky uznává a které popírá a uvede také důvod popření. Vyzve úpadce, aby se k seznamu a stanovení pohledávek vyjádřil.

V případě, že přihlášená pohledávka je shledána chybnou, ať už pro její neúplnost či jiné vady, vyzve insolvenční správce věřitele, aby tyto vady odstranil či případně doplnil. Insolvenční správce informuje věřitele, jakou opravu a doplnění provést. Věřitel má povinnost do 15 dnů od doručení výzvy doplnit potřebné informace, pokud tak neučiní, nebude na přihlášku brán dále zřetel, a stává se nevykonatelnou.

Soud vydá nařízení o přezkumném jednání, kde předvolá insolvenčního správce, úpadce, věřitele. Při přezkumném jednání se obvykle mohou popírat pohledávky, zpochybňovat jejich pravost či výše. Insolvenční správce zde odmítne také přihlášky, které byly dodány po přihlašovací lhůtě.

Pohledávka se stanovuje za zjištěnou, byla-li uznána insolvenčním správcem a nebyla-li věřiteli popřena. Pohledávka se také stává zjištěnou, nabyla-li právní moci.

Shledá-li úpadce nebo insolvenční správce pochybnosti o pohledávce určí ji jako nevykonatelnou a může ji u přezkumného jednání popřít. Nevykonatelnou pohledávkou se rozumí pohledávka sporná. Shledá-li se podezření o její pravosti, výši či pořadí v seznamu. Popře-li insolvenční správce nevykonatelnou pohledávku vyrozumí o tomto popření nevykonatelné pohledávky a stanoví věřiteli lhůtu a vyzve věřitele k uplatnění popřené pohledávky žalobou proti popírajícímu insolvenčnímu správci.

Toto vyrozumění zašle insolvenční správce popřenému věřiteli doporučenou poštou s uvedením důvodu pro který byla pohledávka popřena a s poučením ve kterém uvede insolvenční správce, že je tomuto věřiteli stanovena 30 denní lhůta od přezkumného jednání, nejpozději však 15 dnů ode dne doručení této výzvy k podání žaloby proti popírajícímu insolvenčnímu správci k uplatnění nevykonatelné, popřené pohledávky u místně příslušného insolvenčního soudu.

Dále v tomto vyrozumění upozorní insolvenční správce takového věřitele na skutečnost, že při zmeškání lhůty k podání žaloby, kterou uvedl v poučení nelze v insolvenčním řízení k popřené nevykonatelné pohledávce dále přihlížet.

Věřitel může uplatnit pohledávku žalobou. Jedná se to tzv. incidenční spor. Zpravidla obvykle podává žalobu správce na tzv. určení neexistence pohledávky, kdy tak může konat do 30 dnů od přezkumného jednání. Žalobu může podávat také věřitel, a to na pohledávku jiného věřitele, a to do 30 dnů od přezkumného jednání.

Pohledávky vznikají i za průběhu insolvenčního řízení. Jedná se o pohledávky vzniklé za podstatou. Tyto pohledávky představují hotové výdaje na odměnu insolvenčního správce a náklady, které jsou spojené s údržbou a správou majetku úpadce či likvidátora. Daně, poplatky, pojistné a nároky týkající se smluv uzavřených insolvenčním správcem za účelem fungování a financování chodu a produkce za souhlasu věřitelského výboru, včetně úroků a pohledávky výživného.

Insolvenční správce má za povinnost ocenit pohledávky v insolvenčním řízení. V účetnictví obchodní korporace jsou pohledávky oceněny jmenovitou hodnotou, která bývá upravena o opravné položky. Je ale nutné pohledávku ocenit reálnou hodnotou, která by zodpovídala jejímu zpeněžení.

Jsou stanovené tzv. bonitní skupiny vymahatelnosti:

- 100% - zaručená vymahatelnost,
- 75% - snadná vymahatelnost,
- 50% - průměrná vymahatelnost,
- 25% - obtížná vymahatelnost.

Jedním z hlavních kritérií zařazení pohledávek do bonitní skupiny je časové hledisko. Pokud je pohledávka po splatnosti více jak jeden rok, pak je její reálná možnost vymáhání v plném rozsahu poměrně nízká a v případě není-li zajištěná, je možné ji považovat za nedobytnou. Záleží, ale zejména na okolnostech a individuálním přístupu insolvenčního správce. Insolvenční správce je povinen uplatňovat všechny svá práva, aby pohledávku, kterou má úpadce, vymohl. Musí se však vzít v potaz náklady vzniklé s touto skutečností a schopnosti krytí z majetkové podstaty. V případě, že insolvenční správce uzná pohledávky za těžko vymahatelné či nedobytné, je nutné, aby si insolvenční správce vyžádal souhlas soudu a pohledávka byla vyloučena. Insolvenční správce musí stanovit takovou cenu a najít kompromis mezi bonitou pohledávky a uspokojením věřitelů.

Pohledávky, které nejsou ke dni prohlášení konkursu splatné, jsou považovány za splatné. Insolvenční správce je povinen požadovat splacení všech pohledávek a vyzvat dlužníky úpadce, aby plnili své zjištěné závazky.

Postoupení pohledávek rozumíme zpravidla její prodej, tedy postoupení úplatné. Insolvenční správce může nabídnout pohledávky k prodeji, a to buď jednotlivě, nebo vcelku jako balíček pohledávek. K postoupení není nutný souhlas dlužníka. Dlužníkovi je oznámeno, že pohledávka byla postoupena a kdo je nabyvatelem pohledávky. K postoupení pohledávky je nutný souhlas věřitelského orgánu a nutný souhlas soudu. Daňovým nákladem v tomto případě je jmenovitá hodnota pohledávky při jejím postoupení, a to do výše příjmu plynoucího z jejího postoupení.

V případě kdy věřitelský výbor dal souhlas a soud na návrh insolvenčního správce vyloučil pohledávku z majetkové podstaty, účtujeme v tomto případě, jako odpis pohledávky. Přičemž je pohledávka zařaditelná do daňově uznatelných nákladů a to formou jednorázového odpisu.

Tvorba opravných položek k pohledávkám je výdajem při zjištění příjmů. Opravné položky nelze tvořit k souboru pohledávek. Opravné položky nelze tvořit k pohledávkám, o kterých nebylo účtováno ve výnosech, a které nebyly součástí základů daně.

Jak obchodní korporace, tedy dlužník, tak věřitel mohou vzít návrh na prohlášení konkursu zpět, a to až do prohlášení konkursu. Na základě podání žádosti zpětvzetí návrhu na konkurs, soud řízení může zastavit, a to, jestliže s tím souhlasí všichni navrhovatelé zúčastnění v řízení.

2.2.4 Majetková podstata

Zveřejněním vyhlášky a zahájením insolvenčního řízení je dlužník omezen nakládat se svým majetkem. Závazky vzniklé před zahájením insolvenčního řízení, je dlužník oprávněn plnit jen v rozsahu a za podmínek uvedených v insolvenčním zákoně. Omezení se týká zejména zcizování majetku, změny v jeho skladbě. V případě, že by dlužník takto s majetkem nakládal, mohlo by se jednat o neodvolatelné či neúčinné právní úkony.

V případě majetkové podstaty přechází k přechodu práv nakládat s majetkovou podstatou na insolvenčního správce, který byl v řízení ustanoven. V době od zahájení insolvenčního řízení případně od usnesení o předběžném opatření je dlužník zbaven možnosti nakládat s majetkovou podstatou. Definici majetkové podstaty nalezneme v insolvenčním zákoně § 206 IZ.

Významný faktor v rámci konkursu je důkladné zmapování majetku zadlužené obchodní korporace. Informace o majetku obchodní korporace je možné získat od statutárního orgánu obchodní korporace, od orgánů veřejné správy a jiných osob, které insolvenční správce může požádat o součinnost. V případě, že nesplní tyto orgány a osoby povinnost informovat o majetkové podstatě, požádá o sjednání součinnosti insolvenční správce soud.

Dále je povinnost sdělit všechny skutečnosti k řízení na výzvu soudu. Povinnosti je zproštěn pouze ten, kdo by v takovém jednání způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, nebo osobám blízkým. O důvodu odepření odpovědi rozhoduje soud. Informace se dále získávají výzvou, kterou učiní soud prostřednictvím insolvenčního rejstříku. V neposlední řadě se povinnost sdělení informací týká výsledku osob, zaměstnanců, na základě mandátních smluv apod., a to dle rozhodnutí insolvenčního správce.

Obchodní korporace má povinnost předat insolvenčnímu správci seznam svého majetku a závazku, a to včetně seznamu dlužníků, věřitelů a jejich adres. Neprodleně odevzdá insolvenčnímu správci účetnictví. Jehož rozsah se řídí zákonem o účetnictví. Předává také všechny doklady, nutná vysvětlení, návrhy smluv, dohody o změně smluv, dohody o narovnání, dohody o započtení pohledávek, upomínky, žaloby, rozhodnutí správních orgánů, soudu, finančních úřadů a institucí, pojišťoven, nálezy rozhodčích soudů apod. Statutární orgán obchodní korporace prohlásí, že se jedná o úplný a správný seznam, a předá tento seznam insolvenčnímu správci. Seznam musí být úplný, včetně všech náležitostí. Statutární orgán schválí a prohlásí, že se jedná o úplný a správný seznam majetkové podstaty.

V případě, že je konkurs prohlášen na dlužníka – fyzickou osobu, sepíše insolvenční správce do soupisu majetkové podstaty majetek, který je ve výlučném vlastnictví dlužníka fyzické osoby a v případě, že je předmětem majetek náležící do společného jmění manželů provede insolvenční správce vypořádání tohoto společného jmění manželů, neboť prohlášením konkursu na dlužníka fyzickou osobu společné jmění manželů zaniká.

Probíhá-li řízení o vypořádání tohoto společného jmění manželů, stává se insolvenční správce prohlášením konkursu účastníkem tohoto řízení na místo dlužníka fyzické osoby. Nelze-li provést vypořádání společného jmění manželů, protože závazky dlužníka, fyzické osoby, které z tohoto majetku ve společném jmění manželů, mohou být uspokojeny, jsou vyšší než majetek, který do tohoto společného jmění manželů náleží, zahrne insolvenční správce celý majetek náležící do společného jmění manželů do majetkové podstaty a tento zpeněží.

2.3 Řešení úpadku konkursem

Řešení úpadku právnických osob je možné konkursem, reorganizací, dále pak konkursem fyzické osoby a nepatrným konkursem. Konkurs je v současné době upraven v zákoně č. 182/2006 sbírky ve znění novel Hlavě I insolvenčního zákona. Jedná se o způsob řešení úpadku spočívající v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zjištěné pohledávky věřitelů poměrně uspokojeny rozvrhem.

Nepatrný konkurs je zjednodušené řešení konkursního řízení, které má vést zejména ke zrychlení procesu konkursního řízení při splnění podmínek dlužníka a to zejména, že obrat dlužníka nepřesáhl 2 mil. Kč za poslední účetní období před prohlášením konkursu a nemá-li dlužník více než 50 věřitelů. V případě nepatrného konkursu je zvolen pouze zástupce věřitelů. V případě nedobytných pohledávek, či jiných práv týkajících se majetkové podstaty, které již není možné zpeněžit, je v moci insolvenčního správce tyto pohledávky vyloučit, a to i bez souhlasu zástupce věřitelů a insolvenčního soudu. Insolvenční správce jedná v zájmu věřitelů a způsobem, který povede k rychlému a hospodárnému průběhu insolvenčního řízení.

Jiným způsobem řešení úpadku je reorganizace. Reorganizace je takový způsob řešení úpadku, kdy provoz úpadcova podniku je zachován a pokračuje dle schváleného reorganizačního plánu. V případě, že reorganizační plán není podnikem úpadce plněn, může dojít ke zrušení reorganizace a prohlášení konkursu. Jedná se o takový způsob řešení úpadku, kdy dochází k postupnému uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku. Do konce roku 2013 byla předpokladem pro povolení reorganizace podmínka, aby obrat firmy, která se dostala do problémů, činil v roce před insolvencí alespoň 100 mil. Kč. Druhým kritériem pro povolení reorganizace bylo, aby firma měla minimálně 100 zaměstnanců.

Úpadkem obchodních korporací se zabývá i zákon č. 90/2012 Sb. ZOK, který v paragrafech 62 až 68 charakterizuje aspekty a stádía, kdy po delší časové období dochází jednak ke snížení tržeb, zvětšuje se doba obratu, klesá čisté jmění i likvidnost a to vede k nepříznivému budoucímu vývoji, bude-li takový stav pokračovat.

Dle insolvenčního zákona § 3 odst. 4 IZ je hrozící úpadek charakterizován jako „stav“, kdy lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.

V posledních letech, obchodních korporací dostávajících se do konkursního řízení přibývá. Krize obchodní korporace se v počátcích projeví na tzv. měkkých faktorech, tedy nefinančních. Tyto faktory jsou, ale velmi těžko charakterizovatelné samy o sobě a nedají se přesně vyhodnotit. V případě hrozícího úpadku jsou pak těžko čitelným vypovídajícím faktorem o dané situaci pro obchodní korporaci. Jedním z velkých problémů hraje čas. Obchodní korporace v mnoha případech na vrub času sklouznou do letargie, ve které se jen těžko predikují faktory dokazující přicházející problém.

Obchodní korporace ohrožené úpadkem uváděly jako nejvýznačnější ukazatele situace rentabilitu a likviditu svých finančních aktiv. V případě nefinančních ukazatelů je pohled různorodý. Nejčastěji byla uváděna loajalita odběratelů, kvalita lidských zdrojů v obchodní korporaci, diverzifikace odběratelů a dodavatelů, situace na trhu či samotná identita podniku. Na komplexní analýzu se však podniky s hrozícím úpadkem nezaměřují.

2.4 Průběh konkursního řízení

Jednotlivá stadia konkursního řízení:

- podání insolvenčního návrhu,
- zahájení insolvenčního řízení,
- rozhodnutí o úpadku,
- ustanovení insolvenčního správce,
- přezkumné jednání,
- schůze věřitelů,
- zpeněžování, prověřování neúčinných a neplatných právních úkonů,
- incidenční spory až do jejich pravomocného skončení,
- konečná zpráva s návrhem na způsob ukončení konkursního řízení,
- ukončení konkursního řízení a zproštění funkce insolvenčního správce.

K prohlášení konkursu na návrh dlužné obchodní korporace musí být splněny tyto podmínky. Prohlášení o konkursu na návrh věřitele je nutné podání návrhu věřitelem a tedy doložením splatné pohledávky věřitele oproti dlužníkovi a důkazného uvedení okolností osvědčujících úpadek obchodní korporace. V případě podání návrhu na podnět věřitele, je nutná podmínka mnohosti věřitelů.

Věřitelé, které navrhovatel v tomto případě věřitel uvede jako věřitelé, musí na výzvu soudu doložit existenci pohledávek vůči dlužníku, případně ji potvrdit. Dále je takový věřitel, který podává návrh na prohlášení konkursu povinen složit na základě výzvy soudu zálohy na jeho náklady. Obvykle v případě, kdy věřitel podává návrh na prohlášení konkursu, platí zálohu ve výši 50 tisíc Kč. Od této povinnosti jsou osvobozeni zaměstnanci dlužníkovy podniku, kteří podávají insolvenční návrh s návrhem na prohlášení konkursu z důvodu nevyplacených, mezd případně další osoby, které stanoví insolvenční zákon.

Konkurs nelze prohlásit na politickou stranu, politické hnutí od dne vyhlášení celostátních voleb do poslanecké sněmovny, Senátu, zastupitelstva měst celku do desátého dne po posledním dni těchto voleb. Konkurs nelze prohlásit na právnické osoby po dobu nucené správy a na zemědělskou prvovýrobu, když výsledkem jsou produkty za dalším zpracováním.

Po prohlášení konkursu jsou na konkursu zúčastnění dlužník, na jehož majetek byl prohlášen konkurs, věřitelé, kteří přihlásili své pohledávky a věřitelé u kterých zákon stanoví, že nemusí pohledávky přihlašovat. Procesní subjekty v insolvenčním řízení tvoří širší okruh osob než účastníci řízení. Subjekty insolvenčního řízení jsou uvedeny v § 9 IS. Zahrnují insolvenční soud, dlužníka, věřitele, insolvenčního správce, státní zastupitelství – pokud vstoupí do řízení a likvidátora. Přičemž účastníci řízení se skládají pouze z dlužníka a věřitele, vedlejší účastnictví je přípustné v incidenčních sporech.

2.4.1 Schůze konkursních věřitelů, činnost věřitelského výboru

Schůzi věřitelů svolává soud, zpravidla v usnesení o zjištění úpadku, a to za účelem zjištění informací a stanovisek, které jsou nezbytné k dalšímu postupování v rámci konkursního řízení. Usnesení se zveřejňuje v insolvenčním rejstříku a zvláště doručuje úpadci a insolvenčnímu správci.

Na první schůzi věřitelů se volí věřitelský výbor, případně zástupci věřitelů. Nemá-li žádný z věřitelů o zvolení ve věřitelském orgánu zájem, případně nedostaví-li se k jednání žádný z přihlášených věřitelů, může vykonávat funkci věřitelského orgánu soud.

Hlasování probíhá na principu hlasování prosté většiny. Pro hlasování musí být věřitelé fyzicky účastni či fyzicky zastoupeni. Na schůzi hlasují dle výše přihlášených pohledávek. V hlasování v rámci věřitelského výboru má pak každý věřitel pouze jeden hlas. Hlasovat mohou věřitelé, jejichž pohledávku soud přijal a vzal ji za zjištěnou. V případě, že pohledávka zjištěna nebyla, či je brána jako podmíněná nebo sporná, rozhodne o účasti na hlasování soud.

Zjištěnou pohledávkou se rozumí pohledávka, řádně přihlášená do konkursního řízení, nepopřená insolvenčním správcem ani žádným z věřitelů, která byla zařazena do seznamu přihlášených pohledávek a zveřejněna v insolvenčním rejstříku. O spornou pohledávku se jedná tehdy, jeli pohledávka popřená buď insolvenčním správcem nebo některým z věřitelů. Pohledávka podmíněná se váže na podmínku, a to například pohledávka přihlášená ručitelem. To znamená, že pohledávka vzniká v případě, že dlužník nebude plnit a povinnost plnit přejde na ručitele.

Hlasovat nemůžou věřitelé, jejichž pohledávka nebyla přihlášena ve lhůtě. Na přihlášky pohledávek přihlášené po lhůtě není brán zřetel. Dále se hlasování nemůže zúčastnit věřitel popřené nevykonatelné pohledávky. V takovém případě je věřitel oprávněn podat incidenční žalobu. Soud poté rozhodne, zda-li ponechá věřiteli hlasovací právo nebo pohledávku zamítne. V případě, že je pohledávka popřena či podmíněná, a to z části, věřitel neztrácí hlasovací právo zcela, ale jen do rozsahu, v němž byla pohledávka z části podmíněná či popřena.

Věřitelský výbor bývá zpravidla volen, je-li počet věřitelů vyšší než 50. O velikosti věřitelského výboru se rozhoduje na schůzi věřitelů. Jedná se o nejméně o tři a nanejvýš 9 členů. V případě je-li počet nižší, volí se zástupce věřitelů. *„Není zpravidla možné, aby všichni z věřitelů, zvláště bylo-li by jich více než 50 podíleli jednotlivě na řešení úpadku dlužníka,“ (McCormack, G., Keay, A. and Brown, S. , 2017)*

Je-li úpadcem veřejná obchodní společnost, komanditní společnost a nebo společnost s ručením omezeným, nemohou být členy věřitelského výboru ti společníci, kteří vykonávají funkci vedoucího pracovníka. Je-li úpadcem akciová společnost, nemohou být členy věřitelského výboru společníci působící v orgánech společnosti nebo vlastní akcie odpovídající více jak desetině základního kapitálu.

Věřitelský výbor plní funkci dohledu na činnost insolvenčního správce v rámci konkursního řízení. Vyžaduje součinnost správce, průběžně kontroluje činnost správce a správnost výdajů a nákladů týkajících se majetkové podstaty, případně chodu společnosti. Správce předkládá tyto podklady na vyžádání věřitelského výboru. Věřitelský výbor dohlíží, zda-li správce koná všechny úkony v rámci řízení. Vyžaduje-li plnění povinností od úpadce. Věřitelský výbor odsouhlasuje některé úkony s řízením spojené a to úkony týkající se zachování podniku, jeho financování, vypořádání jmění. Odsouhlasuje způsob řešení konkursu či způsob prodeje majetku.

Zvláštní postavení v insolvenčním řízení mají zajištění věřitelé, jejichž pohledávky jsou jako zajištěné uplatněny v přihlášce pohledávky. Zajištěný věřitel v takovémto případě vydá pokyn insolvenčnímu správci ke zpeněžení předmětu zajištění a insolvenční správce je vázán těmito pokyny zajištěného věřitele, směřujícími k zajištění. Je-li zajištěných věřitelů více, uděluje tyto pokyny zajištěný věřitel, jehož pohledávka se uspokojuje ze zajištění jako první v pořadí. Jestliže zajištěný věřitel neudělí příslušné pokyny ani ve lhůtě určené insolvenčním soudem, má právo tyto pokyny udělit zajištěný věřitel, jehož pohledávka se uspokojuje ze zajištění jako další v pořadí.

Insolvenční správce může pokyny zajištěného věřitele odmítnout, domnívá-li se, že předmět zajištění, lze zpeněžit výhodněji než tak, jak byl udělen pokyn zajištěného věřitele. V takovém případě přezkoumá pokyn zajištěnému věřiteli soud v rámci dohledávací činnosti. Zajištění věřitelé se v rozsahu zajištění uspokojují ze zajištění věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, jimiž byla jejich pohledávka zajištěná. Pro pořadí jejich uspokojení je rozhodující doba vzniku zástavního práva nebo doba vzniku zajištění.

Zvláštní skupinou věřitelů jsou věřitelé s podřízenými pohledávkami. Jedná se o pohledávky společníků nebo členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo družstvu. Podřízená pohledávka má být podle smlouvy uspokojena až po uspokojení všech

pohledávek dlužníka a uspokojuje se v závislosti na dohodnuté nebo stanovené míře podřízenosti. Jako poslední se vždy uspokojují pohledávky společníků nebo členů družstva vyplývajících z jejich účasti ve společnosti nebo družstvu, a to poměrně.

Dohled nad konkursním řízením vykonává příslušný soud. To znamená od dne zveřejnění v insolvenčním rejstříku až do dne zrušení konkursu. Soud je oprávněn vyžadovat součinnost insolvenčního správce v rámci konkursního řízení a je oprávněn konat v případě potřeby. Soud rozhoduje usnesením, proti kterému je odvolání nepřipustné.

O návrhu na prohlášení konkursu může soud rozhodnout těmito způsoby. Podává-li návrh na konkurs dlužník, soud prohlásí konkurs, nebyly-li zjištěny žádné vady návrhu, žádost nebyla zpět vzata, byly splněny podmínky a byl-li osvědčen úpadek.

O návrhu podaného věřitelem prohlásí soud konkurs v případě, že nebyly objeveny žádné vady návrhu, návrh nebyl zpět vzat, byly splněny všechny procesní podmínky, věřitel doložil všechny nutné důvody a důkazně prokázal existenci pohledávky a byly-li splněny všechny zákonné podmínky a byl osvědčen úpadek.

Insolvenční řízení a prohlášení konkursu je zahájeno vyhláškou, která je oznámena – zveřejněna, insolvenčním soudem, a to do dvou hodin od doby, kdy byl insolvenčnímu soudu doručen insolvenční návrh. Vyhláška insolvenčního soudu zahrnuje označení insolvenčního soudu, kterým byla vydána, dále dlužníka, navrhovatele, který návrh podal, okamžik zveřejnění vyhlášky včetně hodiny a dne a osobu, která vyhlášku vydala. Insolvenční soud je povinen informovat o zahájení insolvenčního řízení příslušné úřady a to finanční a celní úřad dle bydliště dlužníka.

3 Účetní a daňové aspekty právnické osoby v konkursním řízení

V případě úpadku právnické osoby je jedním z nejdůležitějších aspektů získat zdroje informací o finanční situaci dané obchodní korporace. Jedná se o účetní a daňové informace podniku. Hlavním cílem insolvenčního správce je zajistit účetnictví, a to co nejrychleji. Úpadce má ze zákona 30 denní lhůtu na vypracování mimořádné účetní uzávěrky a insolvenční správce nemá v podstatě možnost zasahovat v průběhu těchto 30 dnů do jejího vypracování a insolvenční správce se proto obvykle distancuje.

Účetní závěrku tvoří dle § 18 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů rozvaha, výkaz zisku a ztráty a příloha obsahující doplňující informace uvedené v rozvaze a výkazu zisku a ztráty. Dále může také zahrnovat přehled o změnách vlastního kapitálu a přehled o peněžních tocích neboli cash-flow. Sestavit tyto přehledy však nemusí mikro a malé účetní jednotky, kterých je v České republice většina.

Povinnost zveřejnit účetní závěrku účetním jednotkám, které se v souladu se zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických osob zapisují do veřejného rejstříku, stanovuje § 21a ZoÚ. V případě, že účetní jednotka nezveřejní účetní závěrku ve sbírce listin, vystavuje se možné sankci, která může činit dle § 37 odst. 2 písm. b) ZoÚ až 3 % celkové hodnoty aktiv.

Účetní jednotky vedou své účetnictví na základě kategorií účetních jednotek. Kritéria, podle kterých se posuzuje je hodnota aktiv, čistý obrat podniku a průměrný počet zaměstnanců. Malá účetní jednotka a mikro jednotka je taková - dle stanovení předpisu, nebo příspěvková organizace, o nichž tak zřizovatel rozhodne. Mikro účetní jednotka by neměla porušit minimálně dvě z těchto kritérií, a to aktiva v celkové hodnotě 9 mil. Kč., čistý obrat účetní jednotky 18 mil. Kč a průměrný počet 10 zaměstnanců. V případě malé účetní jednotky se aktiva pohybují do 100 mil. Kč., čistý obrat do 200 mil. Kč a 50 zaměstnanců. Za střední účetní jednotku se považují účetní jednotky, které nepřekračují minimálně dvě z těchto kritérií, a to hodnotu aktiv do 500 mil Kč., čistý obrat 1000 mil. Kč. a počet zaměstnanců za účetní období 250. Za velké účetní jednotky se pak považují ty, které naopak alespoň dvě z těchto kritérií překračují.

Mikro a malé účetní jednotky vedou účetnictví v zjednodušeném rozsahu. Obsah její účetní závěrky tvoří rozvaha, výkaz zisku a ztrát, příloha. Takové účetní jednotky nemají povinnost ověřovat účetní závěrku auditorem. Účetní jednotky střední a velké mají povinnost sestavovat navíc přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu.

Ty účetní jednotky, které ověřují účetní závěrku auditorem, vyhotovují výroční zprávu. Výroční zpráva informuje o skutečnostech, které nastaly po rozvahovém dni, dále přehled celkového vývoje a výzkumu, o pohybu svých akcií, o činnosti v jiných zemích, o ochraně životního prostředí a jiných pracovně právních vztazích.

Insolvenční správce zpravidla po převzetí podniku zjišťuje skutečný stav majetku a jeho hodnotu. K tomu to zjištění provádí inventarizaci, která má za úkol prověřit skutečný stav majetku i účetnictví, jako takového. Insolvenční správce vypracovává zahajovací rozvahu. V případě, že je zahajovací rozvaha rozdílná než uzávěrka úpadce, je insolvenční správce povinen podat vysvětlení v podobě doplňující přílohy.

V běžné praxi se ale setkáváme s tím, že obchodní korporace neudávají věrný a poctivý obraz účetnictví a poměrně často také porušují zákon tím, že dané výkazy nezveřejňují.

3.1 Účetní aspekty v konkursním řízení

Úpadce je povinen podle zákona o účetnictví sestavit mimořádnou účetní uzávěrku ke dni, kterému předchází den prohlášení konkursu. Mimořádná účetní uzávěrka se skládá z inventarizace majetku a závazků účetní jednotky, uzavření účetních knih a sestavení mimořádné účetní závěrky.

Insolvenční správce po 30 denní zákonné lhůtě, kdy je mu předána mimořádná účetní závěrka povinen sestavit zahajovací rozvahu. Zahajovací rozvaha by měla navazovat na mimořádnou účetní závěrku, kterou převzal od úpadce. Praxe je ale obvykle jiná a insolvenční správce obvykle musí řešit nesrovnalosti. Správně a pravdivě zobrazené účetnictví je podstatou pro hladký průběh insolvenčního řízení tedy konkursu. Významným aspektem je pravdivé uznání existence a ohodnocení majetku a skladba likvidních aktiv obchodní korporace.

Obvykle se setkáváme s nesrovnalostmi týkající se majetku. Majetek není zachycen v účetnictví, a to ačkoliv podniku prokazatelně patří. V takovém případě se obvykle bude účtovat ve prospěch základního kapitálu - 411. Insolvenční správce v takovém případě oceňuje majetek několika způsoby. V praxi záleží na typu majetku, zejména se jedná o nemovité věci, movité věci, stroje a zařízení, cenné papíry, akcie, pohledávky případně umělecká díla či jiný méně obvyklý majetek. Insolvenční správce může provést odhad hodnoty dlužníkovu majetku sám případně, zejména po dohodě s věřitelským orgánem, může insolvenční správce nechat ustanovit znalce, který dle příslušného odvětví a oboru provede ocenění dlužníkovu majetku sepsaného do majetkové podstaty. Pokud se týká majetku obvyklé spotřeby a užívání je insolvenční správce schopen odhad ceny učinit na základě dostupných informací v rámci trhu.

Majetek třetích osob, který je zahrnut do majetkové podstaty zaúčtuje obchodní korporace jako ve prospěch závazku vůči jeho vlastníku a to ve výši plnění, které si vlastník nárokuje.

Pokud v obchodní korporaci naopak chybí majetek, vyzve insolvenční správce dlužníka k vysvětlení a vydání majetku. Může nastat i situace že dlužník - právnická osoba se dopustil trestného činu a může být podán podnět orgánům činným v trestním řízení ke zjištění, zda nedošlo k trestnímu jednání. Tento podnět však může podat, kterýkoliv ze subjektů řízení. Insolvenční správce by měl v takovém případě zvážit zejména ekonomickou efektivitu případně časové hledisko celého řízení.

3.1.1 Modelace účetního příkladu

Pro komplexnější představu o účetních a daňových aspektech vytvoříme neexistující obchodní korporaci ABC s.r.o. Horní újezd. Obchodní korporace ABC s.r.o. Horní újezd IČ 666777000 se zabývá zpracováním dřeva a jeho prodejem. Obchodní korporace se věnovala dřevozpracujícímu průmyslu, a to zejména těžbě dřeva z těžko přístupných míst a dalšímu zpracování. Dále pak distribuovala zpracované surové dřevo, jak k výrobě, tak k dalšímu zpracování. S financováním nastal problém již dva roky před prohlášením úpadku. Obchodní korporací začali opouštět velcí odběratelé a skončila smlouva o výtěžbě s Lesy ČR. Obchodní korporace se z důvodu nekonkurence schopnosti a ztrátou svých odběratelů a zdrojů dostala do úpadku. Z důvodu zákonné povinnosti podal statutární orgán společnosti ABC s.r.o. Horní újezd František Dřevo – jednatel společnosti návrh na zahájení insolvenčního řízení a

prohlášení konkursu. Insolvenční návrh sepsaný oprávněnou osobou byl zaslán na příslušný krajský soud podle sídla společnosti. Po přijetí návrhu soud zahájil insolvenční řízení na společnost ABC s.r.o. Horní újezd vyhláškou a vyzval k doplnění návrhu o znalecký posudek týkající se nemovitého majetku a stanovil společnosti ABC s.r.o. Horní Újezd 30 denní lhůtu k doplnění návrhu. Jednatel společnosti Františkem Dřevem byl takto návrh doplněn, a poté, co byl soudu přeložen požadovaný znalecký posudek, vydal příslušný krajský soud usnesení o zjištění úpadku a prohlášení konkursu na úpadce společnost ABC s.r.o. Horní Újezd.

Obchodní korporace zaměstnávala přibližně 25 zaměstnanců. V den prohlášení úpadku neměla firma již žádné zaměstnance. Svým zaměstnancům je ale dlužná na mzdách. Zaměstnanci podali hromadné výpovědi z důvodu neplacení mezd a obrátili se na tamější úřad práce, kde dle zákona mají právo přiznání svých nároků. Dlužné mzdy činily 250 000 Kč, z toho sociální a zdravotní pojištění 80 000 Kč.

Jednou z možností ochrany zaměstnance mimo insolvenční zákon, a to k ochraně spočívající k přiznání mzdových nároků úřadem práce zaměstnanci, jehož zaměstnavatel je v platební neschopnosti dle zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele.

Úřad práce po obdržení žádosti do sedmi dnů vyzve zaměstnavatele nebo insolvenčního správce k doložení písemných podkladů o dlužných mzdových nárocích za rozhodné období. V případě neposkytnutí součinnosti zaměstnavatele či zaměstnance, vyplatí Úřad práce mzdové nároky dle minimální mzdy (tj. 1 měsíc = 1 minimální mzda (v roce vzniku závazku činila 9 900 Kč, aktuálně 12 200 Kč)). Je tedy nutné své mzdové nároky náležitě prokázat a doložit listinné důkazy, na základě kterých lze nároky zaměstnance vzít za prokázané.

Z důvodu, že zaměstnancům nebyly vypláceny mzdy za poslední dva měsíce, nahlásili tuto skutečnost místně příslušnému úřadu práce. Podali výpověď z pracovního poměru. Nároky z pracovně právních vztahů mají postavení pohledávky, která je postavená na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou a v případě, že místně příslušný úřad práce vyplatil plnění zaměstnanců z úpadcova podniku z titulu nevyplacených mezd, oznámí tuto skutečnost soudu a insolvenčnímu správci s vyčíslením a uplatněním a pohledávky z titulu pracovně právních nároků.

Danou částku pak bude úřad práce vymáhat po dlužné korporaci. V případě, že úřad práce neuspokojí mzdové nároky je na zaměstnanci, aby přihlásil svou pohledávku do insolvenčního řízení.

Jednatel společnosti ABC s.r.o. Horní Újezd předložil insolvenčnímu správci mimořádnou účetní závěrku. Insolvenční správce je nyní povinen provést inventarizaci a sestavit zahajovací rozvahu. Zkontrolovat zda-li úpade uvedl správně a pravdivé skutečnosti. Převzme od jednatele společnosti všechny účetní doklady a příslušné výkazy, ze kterých byla sestavena mimořádná účetní závěrka. Zkontroluje a zmapuje stav majetku. Pokud dlužník vlastní majetek, zejména pak stavby a pozemky, je insolvenční správce povinen zajistit jeho ostrahu.

Insolvenční správce dlužníka vstupuje do níže uvedených jednání za úpade:

- vede místo dlužníka soudní spory, zahajuje je a samostatně v nich vystupuje,
- zajišťuje vedení účetnictví a plnění povinností podle daňových předpisů,
- zajišťuje odhady majetku, který patří do majetkové podstaty a provádí jejich zpeněžení majetku, přímým prodejem nebo prodejem v dražbě.

Při inventarizaci a soupisu majetkové podstaty, insolvenční správce zjistil, že údaje týkající se položek rozvahy odpovídají skutečnosti. Insolvenční správce nechal stavby a stroje znalecky ocenit a začal je nabízet k prodeji. Ceny dle znaleckého posudku odpovídají cenám v účetnictví. Pokud by znalec ocenil stavby nebo stroje na vyšší hodnotu než je v účetnictví, vzniklý oceňovací rozdíl by se zaúčtoval MD 021 Stavby, resp. 022 Hmotné movité věci a jejich soubory a DAL 414 Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a dluhů. Stavby pojistil proti vzniku škody. Majetek zajistil ostrahou s měsíčním nákladem 20 000 Kč + 21 % DPH. Náklady na správu majetku, ostrahu, inzerci, znalecký posudek, které správci s výkonem činnosti vznikly, se účtují na vrub účtu 518 – Ostatní služby.

Dále je v účetnictví evidován nákladní automobil se dvěma nápravami s největší povolenou hmotností 16,9 tun. Toto vozidlo je nutno odhlásit z registru vozidel a odevzdat registrační značky do deposita, jelikož dle § 2 odst. 3 Zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZDSL) jsou vždy předmětem daně silniční, přestože není aktivně využíváno k podnikatelské činnosti. V tomto případě se na dlužníka nebude vztahovat

snížení sazby daně o 48 %, které by bylo možno v souladu s § 6 odst. 9 a 10 ZDSL, jelikož se nejedná o veřejně prospěšného poplatníka ani fyzickou osobu. Roční sazba daně činí 23 700 Kč. Insolvenční správce zahajuje realizaci přímého prodeje a nabízí automobil k prodeji prostřednictvím inzerce. Tyto náklady související s prodejem budou účtovány na účtu – 518 Ostatní služby. Vzhledem k tomu než od doby, kdy insolvenční správce odhlásil automobil, a odevzdal registrační značky do depozita, vyměřil příslušný finanční úřad silniční daň ve výši 7 900 Kč a zároveň úrok z prodlení - § 211 DŘ, ve výši 512 Kč. Náklad na daň silniční bude účtován na stranu MD 531 Daň silniční a DAL 345 Ostatní daně a poplatky jako závazek. V případě úhrady tohoto závazku by došlo k jeho snížení prostřednictvím účtu MD 345 Ostatní daně a poplatky a DAL 211 Pokladna nebo 221 Peněžní prostředky na účtech. Úrok z prodlení by se zobrazil na straně MD účtu 545 – ostatní pokuty a penále a závazek na DAL 345 Ostatní daně a poplatky. V tomto případě by se však jednal o daňově neznatelný náklad, který by byl připočitatelnou položkou k výsledku hospodaření (ř. 40 daňového přiznání k Daní z příjmů právnických osob).

Zásoby materiálu na skladě na účtu 112 – Materiál na skladě jsou evidovány v hodnotě 3 000 000 Kč. Při jejich pořízení byl uplatněn nárok na odpočet daně na vstupu.

Insolvenční správce za souhlasu zástupce věřitelů započal nabízet veškerý majetek sepsaný do majetkové podstaty jako soubor movitých a nemovitých věcí. Prodej byl realizován přímým prodejem a kritériem byla výše nabízené kupní ceny, kdy prodej měl by realizován se zájemcem, který nabídne nejvyšší kupní cenu.

Obchodní závod se jako celek nepodařilo více jak rok prodat. V průběhu roku došlo ke změně věřitelů. Zajištěný věřitel bankovní instituce XY prodal svou pohledávku ve výši 30 000 000 Kč jinému věřiteli. Pro dlužníka se tím nic nemění, v rámci účetnictví se závazek přeúčtuje z účtu 461 – dlouhodobé závazky k úvěrovým institucím na účet 479 – jiné dlouhodobé dluhy.

Zástupce věřitelů a soud dal souhlas k přímému prodeji jednotlivých strojů a zařízení pod znaleckou cenu, resp. v tomto případě cenu dle účetnictví. Všechny věci byly zpeněženy přímým prodejem po šesti měsících za jednu pětinu ceny znaleckého posudku. Vzhledem k tomu, že po prodeji veškerého majetku sepsaného do majetkové podstaty, byl výtěžek takový, že dostačoval pouze k úhradě za podstatových pohledávek, nákladů a odměně insolvenčního

správce. Nestačil výnos zpeněžení na uspokojení přihlášených pohledávek nezajištěných věřitelů, byla vypracována konečná zpráva s návrhem na ukončení konkursu pro nedostatek majetku. Ke dni schválení usnesení o konečné zprávě je vypracováno daňové přiznání. Poté co bude soudem konkurs zrušen a insolvenční správce bude zproštěn výkonu své funkce, předá účetní evidenci statutárnímu orgánu jednatelem společnosti ABC s.r.o. Horní Újezd a tento podá návrh na výmaz společnosti z obchodního rejstříku.

Dne 11. 7. 2017 došlo k prodeji stavby spolu s pozemkem za cenu 2 000 000 Kč. V souladu s § 92d zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZDPH) se v případě dodání nemovité věci prodávané dlužníkem z rozhodnutí soudu v řízení o nuceném prodeji plátcí použije režim přenesení daňové povinnosti. Tento režim lze využít také v případech, kdy se sice nejedná o uvedený případ, nicméně pořizovatelem nemovité věci je plátcé a dodavatel se rozhodně uplatňovat daň v souladu s § 56 odst. 5 ZDPH. Konkrétně je pro plátce výhodné se rozhodnout uplatnit daň, přestože by splnil lhůtu pro osvobození při dodání nemovité věci. Časový test pro osvobození je pětiletý a dle § 56 odst. 3 se počítá se od vydání prvního kolaudačního souhlasu nebo po podstatné změně dokončené sazby nebo ode dne kdy mohlo být započato její užívání. V případě nemovitých věcí nabytých do 31. 12. 2012 se pro osvobození použije tříletý časový test. Plátcí ovšem raději volí cestu zdanění, resp. využití režimu přenesení daňové povinnosti, jelikož v případě osvobození by jim mohla dle § 78d ZDPH vzniknout povinnost provést úpravu odpočtu daně, který byl uplatněn v okamžiku pořízení této nemovité věci, čímž by se zvýšila výsledná daňová povinnost plátce.

3.1.2 Účtování

Stavba byla pořízena v roce 2010, dle § 26 a následujících zákona č. 586/1992 Sb. o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZDP) náleží do 5. odpisové skupiny, odpisy rovnoměrné. Účetní odpisy se rovnají odpisům daňovým.

Prodejní cena je 2 000 000 Kč. Rozvaha pozemek 2 000 000 Kč (účet 031 Pozemky), pozemky se neodpisují, proto jejich zůstatková cena se rovná ceně pořizovací, která v tomto okamžiku, vyřazení, představuje účetní náklad.

Stavba 8 000 000 Kč Odpisy rok 2017 136 000 Kč, oprávky celkem do roku 2017 2 696 000 Kč, zůstatková cena 5 304 000 Kč. V případě stavby s pozemkem se jedná o zajištěný majetek (zajištěným věřitelem byla uvedená banka, která svou pohledávku postoupila jinému věřiteli).

	Kč	MD	DAL
Prodejní cena	2 000 000	311	641
½ odpis v roce prodeje	136 000	551	081
Zůstatková cena	5 304 000	541	081
Vyřazení z evidence majetku	8 000 000	081	021
Úhrada stavby nabyvatelem	2 000 000	221	311

Tab. 3.1 Účtování prodeje stavby spolu s pozemkem (zdroj: vlastní)

	Kč	MD	DAL
Vyřazení pozemku v pořizovací ceně	2 000 000	541	031

Tab. 3.2 Vyřazení pozemku v pořizovací ceně (zdroj: vlastní)

Účtování prodeje stroje, prodejní cena 1 000 000 Kč + 21 % DPH. Jelikož byla v roce 2012 při pořízení stroje v souladu s § 72 ZDPH uplatněna daň na vstupu, jelikož byl pořízen pro účely uskutečňování ekonomických činností, má plátce daně povinnost přiznat daň na výstupu dle § 13 ZDPH. Povinnost přiznat daň vzniká v souladu s § 21 ZDPH ke dni uskutečnění zdanitelného plnění, což je den dodání tohoto stroje odběrateli nebo ke dni přijetí úplaty, podle dne, který nastane dříve. Stroj byl dodán 12. 7. 2017 a zároveň byla přijata i úplata.

Stroj byl evidován v pořizovací ceně 5 000 000 Kč bez DPH a byl zařazen do třetí odpisové skupiny dle § 26 ZDP. V okamžiku prodeje do nákladů dlužník zaúčtuje hodnotu polovičního odpisu a také zůstatkovou cenu majetku.

	Kč	MD	DAL
Prodejní cena bez DPH	1 000 000	311	641
Daň z přidané hodnoty 21 %	210 000	311	343
½ odpis v roce prodeje	262 500	551	082
Zůstatková cena	2 887 500	541	082
Vyřazení z evidence majetku	5 000 000	082	022
Úhrada stroje odběratelem	1 000 000	221	311

Tab. 3.3 Účtování prodeje a vyřazení stroje (zdroj: vlastní)

Účtování prodeje nákladního vozidla, vozidlo bylo pořízeno v roce 2013, náleží do druhé odpisové skupiny dle § 26 a následujících ZDP, účetní odpisy se shodují s daňovými odpisy. Odpisy jsou rovnoměrné a odpisový plán byl sestaven na pět let. Při pořízení nákladního automobilu byl v souladu s § 72 ZDPH uplatněn nárok na odpočet daně na vstupu. Při jeho prodeji dochází k povinnosti přiznat daň na výstupu z prodejní ceny. Prodejní cena činila 80 000 Kč + 21 % DPH. Pořizovací cena činila 400 000 Kč.

	Kč	MD	DAL
Prodejní cena bez DPH	80 000	311	641
Daň z přidané hodnoty 21 %	16 800	311	343
½ odpis v roce prodeje	44 500	551	082
Zůstatková cena	355 500	541	082
Vyřazení z evidence majetku	400 000	082	022
Úhrada pořizovatelem	80 000	221	311

Tab. 3.4 – Účtování prodeje a vyřazení nákladního automobilu (zdroj: vlastní)

Při prodeji zásob rovněž vzniká plátcí povinnost v souladu s § 13 ZDPH přiznat daň na výstupu. Jednalo se o materiál, který byl evidován na účtu 112 Materiál na skladě v pořizovací ceně 3 000 000 Kč. Prodejní cena činila 600 000 Kč + 21 % DPH.

	Kč	MD	DAL
Prodejní cena bez DPH	600 000	311	642
Daň z přidané hodnoty 21 %	126 000	311	343
Vyřazení ze skladu v pořizovací ceně	3 000 000	501	112
Úhrada odběratelem	600 000	221	311

Tab. 3.5 Účtování prodeje a vyřazení zásob, materiálu (zdroj: vlastní)

Odměna insolvenčního správce při prodeji zajištěného majetku (stavba a pozemek) činí dle § 1 odst. 2 Vyhlášky 313/2007 Sb., Vyhláška o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, 90 000 Kč + 4 % z hodnoty nad 1 mil. Kč + příslušná sazba DPH. V tomto případě se jedná o 90 000 Kč + 40 000 Kč = 130 000 Kč + DPH 27 300 Kč, celkem 157 300 Kč.

Při prodeji nezajištěného majetku § 1 odst. 3 Vyhlášky 313/2007 Sb., který byl prodán celkem za 1 680 000 Kč činí odměna insolvenčního správce 225 000 Kč + 15 % z částky přesahující 1 mil. Kč, tzn. z částky 680 000 Kč. Celkem činí odměna 225 000 + 102 000 = 327 000 Kč + 21 % DPH 68 670 Kč = 395 670 Kč.

Celková částka odměny insolvenčního správce činí 552 970 Kč.

3.2 Daňové aspekty konkursu

Značné změny vyvolá až už v účetní oblasti tak daňové, pokud se dlužník právnická či fyzická osoba zahájí insolvenční řízení. Tyto změny jsou způsobeny situací, v jaké nachází úpadce, neboť účelem správy daní je zabezpečit právě onu daňovou povinnost a to je vzhledem k situaci dlužníka až už fyzické či právnické osoby často obtížné. Zákon č. 280/2009 Sb. Daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, proto neustále vydává a zpracovává obecná pravidla uspokojování pohledávek v rámci insolvenčního řízení podle insolvenčního zákona.

Samotné zahájení insolvenčního řízení nemá na probíhající daňová řízení s výjimkou daňové exekuce v podstatě vliv zásadnějšího charakteru. V ustanovení § 243 daňového řádu je stanoveno, že insolvenční řízení nemá na zahájení případně pokračování daňové řízení vliv.

Vzhledem k exekučnímu a insolvenčnímu řádu lze exekuční řízení zahájit, ale není možné ho vykonat tedy provést. Ve vztahu k exekučnímu řízení koresponduje úprava daňového řádu se zásadně shodnou úpravou v § 109 insolvenčního zákona. Daňové řízení nemá vliv na způsob řešení úpadku. O řešení úpadku rozhoduje insolvenční soud. Insolvenční zákon sice obecně řadí mezi účastníky prohlášení konkursu, přerušení řízení o právech a povinnostech, které se týkají majetkové podstaty, ale pro daňová řízení platí výjimka.

Daňové řízení je významně ovlivněno až okamžikem přezkumného jednání proto, že k tomuto okamžiku se končí nalézací řízení tj. řízení vyměřovací a doměřovací. A to daňovým pohledávkám, které nejsou pohledávky za majetkovou podstatou. Dosud nepravomocná rozhodnutí nabývají právní moci. Jedná se zde o zásadu jakési hospodárnosti, a to z důvodu, že do insolvenčního řízení přihlásit pravomocnou pohledávku po přezkumném jednání je bezpředmětné, neboť to není možné.

Dle judikatury Nejvyššího správního soudu zastaví řízení jen tehdy, „není-li plátcem daně tvrzený přeplatek na dani, jenž má původ ve skutečnostech vázících se k době před rozhodnutím o úpadku. Je-li však v tomto nalézacím řízení zjištěn místo tvrzeného přeplatku nedoplatek, správce daně (deklaratorním) rozhodnutím podle § 243 odst. 2 daňového řádu řízení zastaví.“

V případě jestli dlužníkovi vznikne a to ať už daňová pohledávka za státem případně daňový závazek vůči státu ustanovuje se tzv. opačný výklad, který upřednostňuje zásadu zastavení nalézacího řízení, a to i v případě vzniku dlužníku vzhledem k státu dluh na daních. Přednostní uspokojení pohledávek mají přednost ostatní věřitelé, dle insolvenčního zákona. Děje se tak s ohledem na poškození ostatních věřitelů v případě, nárokoval by si stát své pohledávky, a to by mnohdy znamenalo výrazné snížení majetkové podstaty dlužníka.

Vzhledem k daňovým účelům správy daní je insolvenční řízení možné rozdělit do stádií. Jedná se o rozhodnutí o úpadku, průběh insolvenčního řízení (konkursu), ukončení insolvenčního řízení. Tyto tři stadia ovlivňují jak lhůty či mimořádné termíny pro podání daňového přiznání, vyúčtování, hlášení a jiné.

V případě že, dojde k rozhodným událostem, např. rozhodnutí o úpadku, může mít insolvenční řízení rovněž možný dopad na termín pro podání daňových výkazů i za předešlá období, a to díky institutu sjednocení lhůt.

Obecně stíhá povinnost podat daňové tvrzení primárně daňový subjekt. Z tohoto obecného pravidla ovšem existují výjimky. Pro případy insolvenčního řízení je dle zákona § 20 odst. 3 daňového řádu, na jehož základě má insolvenční správce plnicí na základě jiného zákona povinnosti stanovené daňovému subjektu stejné postavení jako daňový subjekt. Toto ustanovení daňového řádu zohledňuje dřívější judikaturu Nejvyššího správního soudu k původnímu zákonu o správě daní a poplatků, která pro správce dovodila stejná práva a povinnosti, jako má daňový subjekt, a to i bez výslovné úpravy v zákoně.

Insolvenčního správce se nachází v rámci daňového řízení v postavení dle insolvenčního zákona, které je specifické pro každý konkrétní způsob řešení úpadku. V zásadě je rozhodující zdali přešla všechna práva disponovat s majetkovou podstatou na insolvenčního správce a zdali soud nerozhodl jinak. V § 228 IZ se v případě nakládání s majetkovou podstatou výslovně uvádí plnění povinností podle předpisů o daních, poplatcích a clech, jakož i podle předpisů o sociálním zabezpečení a veřejném zdravotním pojištění.

„Insolvenční správce je automaticky osobou s dispozičním právem nakládat s majetkovou podstatou v době od prohlášení konkursu. V případě řešení úpadku dlužníka konkursem je to tedy insolvenční správce, kdo plní povinnosti v oblasti správy daní. Je-li úpadek řešen jiným způsobem a to například reorganizací, či oddlužením insolvenční správce, toto dispoziční právo nemá. V případě reorganizace i oddlužení je osobou s dispozičními právy dlužník, stejně je tomu do doby rozhodnutí o úpadku. Pro úplnost je nutno upozornit, že soud je oprávněn v určitých případech svým rozhodnutím modifikovat dispoziční práva k majetkové podstatě. Takové rozhodnutí soudu může mít případně vliv i v rámci daňového řízení,“ jak je uvedeno v § 229 IZ.

Insolvenčního správce, pokud má ze zákona stejná práva a povinnosti jako daňový subjekt, nelze považovat za zástupce daňového subjektu. Ve všech podáních, včetně daňových tvrzení, proto bude nutno uvádět, že jedná přímo daňový subjekt. Autoři některých komentářů z této úpravy dovozují rovněž vyloučení úpravy některých specifických pravidel, např. § 28 odst. 6 daňového řádu, který stanoví, že jednání samotného daňového subjektu má vždy přednost.

Rozhodnutí insolvenčního soudu o úpadku vyvolává povinnost podat řádné daňové tvrzení za část zdaňovacího období, která uplynula do dne předcházejícího rozhodnutí o úpadku. Rozhodným okamžikem je v souladu s § 89 odst. 1 insolvenčního zákona okamžik zveřejnění v insolvenčním rejstříku. Rozhodnutím o úpadku tedy v zásadě dochází k rozdělení zdaňovacího období na období před úpadkem a období po úpadku. To velice úzce souvisí s postavením daňových závazků dlužníka.

Lhůta pro podání daňového tvrzení, tj. daňového přiznání, hlášení či vyúčtování, je 30 dní. Prodloužení lhůty je ze zákona vyloučeno. Jak potvrzuje důvodová zpráva k daňovému řádu, důvodem je nutnost přihlásit co nejdříve daňové pohledávky správce daně do insolvenčního řízení. Pro správce daně platí stejná lhůta pro přihlášení pohledávek jako pro ostatní věřitele. Tato lhůta standardně činí 2 měsíce, v případě oddlužení 30 dnů. Daňový řád toto tedy reflektuje.

Osobou povinnou podat daňové tvrzení podle § 244 odst. 1 daňového řádu „je *bud' dlužník, nebo v případech prohlášení konkursu insolvenční správce. Této povinnosti je insolvenční správce zproštěn, zjistí-li nedostatečnost podkladů, pro kterou nelze povinnost podat daňové tvrzení splnit. V takovém případě je insolvenční správce povinen tuto skutečnost sdělit správci daně a poskytnout mu nezbytnou součinnost pro stanovení daně dle pomůcek. Tato úprava reaguje na zkušenosti z praxe a objektivní obtíže insolvenčních správců při převzetí dokladů od dlužníků v úpadku,*“ (důvodová zpráva k zákonu č. 280/2009 Sb. daňový řád).

Ke stanovení daně dle pomůcek přistoupí správce daně rovněž v případě, kdy povinnost podat daňové tvrzení není splněna vůbec. Pro takové případy povoluje § 244 odst. 6 daňového řádu zrychlený režim, kdy správce daně není povinen vyzývat daňový subjekt k podání daňového tvrzení. Při takové úpravě je rovněž potřeba co nejdříve stanovit daň, aby mohla být příslušná pohledávka přihlášena v insolvenčním řízení.

V praxi se lze setkat s případy souběhu likvidace a insolvenčního řízení. Pokud v rámci likvidace právnické osoby likvidátor krátce po svém ustanovení zhodnotí situaci likvidované entity a podá v souladu se svými zákonnými povinnostmi insolvenční návrh, na jehož základě rozhodne soud o úpadku. Ačkoliv na první pohled celkem jednoduchá situace má ovšem za následek povinnost podat hned několik daňových přiznání v poměrně rychlém sledu. Povinnost podat daňové přiznání ve lhůtě 30 dní ode dne vstupu do likvidace podle § 240c daňového řádu totiž není následným rozhodnutím o úpadku nijak ovlivněna.

V průběhu insolvenčního řízení platí obecně běžné lhůty pro podávání daňových tvrzení. Toto nastavení vychází z moderního pojetí insolvenčního řízení, podle kterého je daňový subjekt i v této fázi svého ekonomického života aktivním, neboť cílem insolvence není *a priori* ukončení činnosti daňového subjektu. Je tak stanoveno, že i po zahájení insolvenčního řízení je daňový subjekt povinen dbát své povinnosti podávat v řádných lhůtách řádná či dodatečná daňová tvrzení, dle § 244 odst. 2 daňového řádu.

„Nejednoznačně upravený zůstává charakter časového úseku od účinnosti rozhodnutí o úpadku do konce zdaňovacího období. Zákon o DPH jednoznačně normuje, že tento časový úsek je samostatným zdaňovacím obdobím. Ostatní hmotněprávní předpisy obdobnou úpravu ovšem neobsahují. Vymezení zdaňovacího období pro účely daně z příjmů právnických osob, které je obsaženo v § 21 zákona o daních z příjmů, úpravu normující speciální zdaňovací období v návaznosti na rozhodnutí o úpadku neobsahuje. Zdaňovacím obdobím pro účely daně z příjmů právnických osob proto zůstává kalendářní či hospodářský rok. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani povinnost podat daňové tvrzení za uplynulou část zdaňovacího období,“ jak tvrdí Fuksová (2017, s. 33).

V kontextu probíhajícího insolvenčního řízení je ovšem zcela logické v souladu se smyslem zákonné úpravy, že by dlužník v úpadku měl podávat daňové tvrzení po skončení zdaňovacího období, v němž byl prohlášen jeho úpadek, za zbývajících část zdaňovacího období od rozhodnutí o úpadku do skončení zdaňovacího období.

„Na tomto místě je nutno třeba upozornit, že daň z příjmů právnických osob je daní za zdaňovací období, takovou daní, u níž se základ daně načítá po celé zdaňovací období. Otázkou zůstává, zda lze z povinnosti podat daňové tvrzení za uplynulou část zdaňovacího období zakotvené v procesní normě, dovozovat v praxi i vznik pohledávky za majetkovou podstatou po

rozhodném dni. V praxi je v zásadě bez ohledu na délku i vymezení zdaňovacího období automaticky spojováno s rozhodnutím o úpadku i nastavení dělicí čáry pro daňové pohledávky za období do rozhodnutí o úpadku, což je naprosto zásadní z hlediska jejich povahy a uspokojování v insolvenčním řízení,“ jak uvádí Fuksová (2017, s. 34).

Daňový řád až do konce roku 2013 zakotvoval povinnost podat daňová tvrzení i ke dni splnění jiného způsobu řešení úpadku. Tato úprava však byla shledávána jako poměrně komplikovaná a nadbytečná.

3.3 Test insolvency a finanční analýza

S trendem vzrůstajících úpadků provedla ZČU v Plzni výzkum, ze kterého vyplynulo, že k předvídání úpadku, nejsou ve většině obchodních korporací využívány žádné predikční modely. Pokud byly v obchodní korporaci využity predikční modely, pak vzhledem k žádosti o úvěr v bankovní instituci, která sama zmapovala situaci obchodní korporace. Případně, v minimu případů využíval k predikci tzv. Altmanovy indexy. Nutno podotknout, že predikční metody se opírají z velké části pouze o finanční ukazatele. Ty to ukazatele často zkreslují objektivní situaci obchodní korporace vzhledem k časovým souvztažnostem. Chceme-li objektivní perspektivu obchodní korporace, je nutné predikovat její stav z komplexnějšího hlediska.

Test insolvency musí obchodní korporace povinně absolvovat. Tyto testy slouží zjednodušeně řečeno k tomu, jestli je firma finančně schopna vyplácet dividendy a tantiémy apod., aniž by přivedla situaci vedoucí k úpadku.

Tento test zahrnuje test likvidity a tzv. rozvahový test. Rozvahový test byl v minulosti využíván samostatně. Podstatou rozvahového testu je, že staví majetek oproti jeho závazkům. Vychází se základního kapitálu společnosti, kde samotný vlastní kapitál nesmí klesnout pod výši jejich závazků.

Rozvahový test, neboli také test předlužení, s sebou nese jisté pochybnosti. Jednou z nich je fakt, že rozvahový test je v podstatě pouze záznam finančních položek, které jsou přebrány z rozvahy. Tím je jeho vypovídající hodnota poměrně malá. Je zde riziko odlišných parametrů jednak v rámci odvětví, těžký průmysl, zemědělský průmysl apod., tak i ve způsobu

oceňování majetku či struktury trhu, na jakém se podnik pohybuje. Nesmíme také opomenout, že rozvaha, potažmo účetní uzávěrka je stavový ukazatel a může být také poměrně dobře manipulovatelný. Může zde docházet k situacím, kdy podnik bude vykazovat dostatek finančního majetku. Tento majetek bude ale ve velké části v pohledávkách. To má za následek, že obchodní korporace, může přestat být likvidní a či může dojít ke zkrusování pohledávek vzhledem k vytváření opravných položek k pohledávkám. Snaha testu insolvence je tyto vedlejší efekty eliminovat. Koncepce reformace rozvahového testu má několik směrů. Rozvíjely se snahy spojit rozvahový test s testem likvidity a tím tedy rozhodnout o solventnosti v rámci valné hromady.

Reformy počítali se zachováním rozvahového testu. Jednalo se o pohlížení na majetek z pohledu obchodního účetnictví nebo v rámci mezinárodních účetních standardů potvrzených auditorem a doplněním o test likvidity. Návrhy však nepožadovaly vyjádření auditora k testům likvidity. Potvrzení o solventnosti obchodní korporace pak vydával statutární orgán.

Testovat obchodní korporaci v závislosti na schopnosti dostát svým závazkům je možné i bez rozvahového testu. V podstatě, se je možné opřít o výkazy cash-flow. Z nichž je možné vyčíst tzv. krátkodobé potvrzení o likviditě, které je založeno na peněžních tocích. Statutární orgán obchodní korporace zde potvrzuje, že po dobu následujícího roku dostane všem svým závazkům a zároveň bude schopna vyplatit případné dividendy a tantiémy apod. Dále vydá potvrzení, kde prohlašuje života schopnost obchodní korporace na dobu neurčitou. Předpokládá se, že obchodní korporace bude vyvažovat položkou aktiv své závazky, které bude predikovat. Všechny výše uvedené návrhy předpokládají odpovědnost členů a vlastníků.

Test insolvence by měl zahrnovat:

- rozvahový test, ale neměl by hrát rozhodující kritérium,
- podnikatelský úsudek a predikci,
- předpokládá spolehlivost rozhodování statutárního orgánu, schopnost vyplácení dividend apod. a dostání závazků.

Komplexně je test insolvence založen a rozhodnutích statutárního orgánu a rozvahovém testu. Je diskutabilní, na kolik jsou tyto testy objektivní či ne. Objevuje se myšlenka doplnit test insolvence o posouzení celkové solventnosti auditorem. Podle jiných názorů by to ale vedlo k velké, jak finanční, tak administrativní i časové zátěži.

„Cílem testu insolvence je podle stanovení zákona, že obchodní korporace nesmí vyplatit zisk nebo prostředky z jiných vlastních zdrojů, ani na ně vyplácet zálohy, pokud by tím přivodila úpadek podle jiného právního předpisu,“ jak je uvedeno v § 40 odst. 1 ZOK.

O tom, zda budou volné finanční prostředky a zdali se z nich bude realizovat výplata zisku společníkům, rozhodují dvě valné hromady. A jak bylo výše uvedeno, rozhoduje se na základě účetních výkazu a tedy obvykle dle výkazu účetní uzávěrky.

Legislativa se zde střetává s problémem a to, že firma by neměla vyplácet podíly na zisku v případě hrozícímu úpadku. Zde přecházíme k jádru problému. Jak přesně podle zákona definovat úpadek. Zákon se přiklání k časovému výkladu zákona. Je zde sledován důraz na okamžik, kdy podnik tzv. upadl do úpadku. Nikoli na schopnost krytí podnikových aktiv a života schopnost firmy. Předlužení a platební neschopnost jsou dva do jisté míry zavádějící pojmy, na které, jak můžeme vidět, může být více struktur pohledu.

Případné vyplácení záloh se dle zákona připouští. Je však nutné vykonat test insolvence. Při tomto testu je rozhodující likvidita obchodní korporace.

Jak je již výše uvedeno, zmonitorovat situaci finančních toků v podniku lze podle finanční analýzy. Ta je schopna ukazovat stav finančních aktiv vázaných na okamžik a tím vtahuje do souvislosti snahu definice úpadku, jakožto okamžiku, který nastal a jak jej definuje zákon.

Mezi základní ukazatele patří čistý pracovní kapitál. Čistý pracovní kapitál vypovídá o způsobu krytí majetku, kdy se od oběžných aktiv odečítají krátkodobé závazky. Ukazuje to v podstatě, jak obchodní korporace disponuje se svými, dá se do jisté míry říct hlavně peněžními prostředky. V případě disponuje-li vysokými peněžními prostředky, kryje krátkodobé závazky a vzniká jí tím finanční nadbytek. Existují různé pohledy na to jak vysoký mít čistý peněžní kapitál. Je dobré mít dostatečnou finanční rezervu v případě nenadálých

událostí. V případě ale opravdu vysokého čistého kapitálu, můžou tito finanční aktiva ztrácet a to ať už vzhledem k inflaci či úrokovým mírám.

Test insolvence na společnost s ručením omezením není dle zákona vždy nutný. O dělení zisku mezi společníky rozhoduje valná hromada. Jednatel pak rozhoduje o vyplacení zisku. *Zákon § 161 odst. 4 ZOK uvádí, „že částka k rozdělení mezi společníky nesmí překročit výši hospodářského výsledku za poslední skončené účetní období zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a sníženou o ztráty z předchozích období a o příděly do rezervních a jiných fondů.“*

Jak je výše uvedeno v rámci testu insolvence se používají poměrové ukazatele. Zejména se jedná o ukazatele likvidity a zadluženosti případně rentability. Jedná se o poměrové ukazatele, které zobrazují finanční skutečnost obchodní korporace v daném okamžiku.

Ukazatele likvidity se využívají jako posouzení schopnosti dostát svým závazkům v daném okamžiku. Likviditu rozdělujeme do tří základních forem. Jedná se o běžnou likviditu, kde dáváme do poměru oběžná aktiva a krátkodobé závazky. Běžná likvida zobrazuje poměrně nedokonale schopnost krytí, což je dáno obsáhlostí výkazů, ze kterých čerpá.

Takzvaná pohotová likvidita už oběžná aktiva očišťuje o zásoby. Tento výsledek může vést k objektivnějšímu posouzení likvidity. Záleží ale na typu obchodní korporace. Okamžitá likvidita dává do poměru pouze peněžní prostředky ke krátkodobým závazkům. Jedná se o nejpresnější ukazatel likvidity. Obecně se uvádí, že obchodní korporace by měla být schopna uhradit okolo 50 % svých krátkodobých závazku peněžními prostředky.

Dalším z důležitých ukazatelů je ukazatel zadluženosti. Jedná se o poměrový ukazatel, který hodnotí financování podniku. Řeší optimální velikost vlastního kapitálu. Zadluženost obchodní korporace se počítá jako poměr cizích zdrojů a aktiv. Tento ukazatel ukazuje jak moc je obchodní korporace závislá na krytí majetku z cizích zdrojů. Podíl vlastního kapitálu a aktiv celkem ukazuje na druhé straně do jaké míry je podnik financován svými vlastními prostředky.

Pokud se rozhodneme poměřovat cizí kapitál vůči vlastnímu, dostaneme informaci, jak moc je podnik zadlužen. Obecně platí, že vlastní kapitál by měl vždy převyšovat cizí. Může se ale stát, že vlastní kapitál bude přibrzďovat produktivitu podniku a tím může

obchodní korporace přicházet o jiné příležitosti a zisk. Není tedy ani vhodné, aby byl, podnik z velké části financován pouze vlastními zdroji. Doplňujícím ukazatelem míry zadluženosti je schopnost krýt úroky, které vznikají v případě financování cizím kapitálem. Ukazuje jak je obchodní korporace schopna krýt ze zisku před zdaněním úroky vzniklé financováním cizím kapitálem. Dalšími ukazateli finanční schopnosti podniku je tzv.: IN05 a Altmanův model.

4 Vyhodnocení vybrané právnické osoby v rámci konkursního řízení

Tato kapitola se zabývá konkrétním příkladem firmy v úpadku kdy, rozebírá průběh firmy daného insolvenčního řízení. Veškeré informace jsou čerpány z insolvenčního rejstříku www.justice.cz z konkrétního příkladu dané právnické osoby ALL STARS AGENCY s.r.o. se sídlem Perutská 2481/5, 120 00 Praha 2 - Vinohrady. Konkursní řízení je vedeno u Městského soudu v Praze pod spisovou značkou MSPH 59 INS 14412/2017 a též z osobních rozhovorů insolvenčním správcem dané společnosti.

Společnost ALL STARS AGENCY s.r.o. byla založena 2. 5. 2005 tedy před 13 lety. Společnost založil jediný společník, který vložil do společnosti peněžitý vklad ve výši 200 tis. Kč. Tento vklad byl splacen ve výši 100% před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku. Předmětem podnikání a činnosti společnosti ALL STARS AGENCY s.r.o. byly tyto činnosti:

- agenturní činnost v oblasti kultury a umění,
- pořádání kulturních produkcí, zábav a provozování zábav sloužících k zábavě,
- reklamní činnost a marketink,
- grafické práce a kresličské práce,
- zprostředkování obchodu a služeb,
- specializovaný maloobchod a maloobchod se smíšeným zbožím,
- maloobchod provozovaný mimořádné provozovny,
- vydavatelské a nakladatelské činnosti,
- výroba, rozmnožování, nahrávání a distribuce zvukových a zvukově obrazových záznamů,
- poskytování software a poradenství v oblasti hardware a software,
- pořádání výstav, veletrhů, přehlídek, prodejních a obdobných akcí,
- návrhářská, designerská a aranžerská činnost.

Při svém založení měla společnost sídlo na adrese Moskevská 63, 10100 Praha 10, avšak v době podání insolvenčního návrhu byla adresa společnosti Perutská 2481/5, 120 00, Praha 2 - Vinohrady. Zakladatelem společnosti a jejím 100 % vlastníkem byl v době jejího založení Svatopluk Janík. Dne 28. 4. 2016 byl Svatopluk Janík jako 100% společník vymazán a jediným společníkem byl ustanoven Robert Záhumenský z Bratislavy. Zároveň byl Robert Záhumenský zapsán jako jediný jednatel a 100% společník společnosti ALL STARS AGENCY s.r.o.

Společnost ALL STARS AGENCY s.r.o. fungovala na trhu od roku 2005. Hlavním zaměřením této společnosti byla produkční – umělecká činnost a reklamní činnost. Tato společnost zajišťovala umělecká a koncertní vystoupení známých osobností. Realizaci kulturních a společenských akcí na klíč a konkrétní reklamní a P R servis.

Návrh na zahájení insolvenčního řízení podán věřitelem ČSOB a.s. Praha 29. 6. 2017 k Městskému soudu v Praze. Vyhláška o zahájení insolvenčního řízení byla zveřejněna dne 30. 6. 2017. Jednalo se o věřitelský návrh, jehož důvodem bylo poskytnutí peněžních prostředků společnosti formou povolení přecherpání běžného účtu až na částku 2 700 000 Kč. Věřitel v návrhu uvedl i další věřitele, čímž osvědčil úpadek společnosti ALL STARS AGENCY s.r.o. a odhadovaná hodnota závazku v době podání činila 3 059 827 Kč.

Usnesení městského soudu v Praze pod číslem jednacího MSPH 59 INS 14412/2017 – A 9 uložil soud navrhovateli a věřiteli ČSOB a.s. Praha aby ve lhůtě do 15 dnů zaplatil zálohu na náklady insolvenčního řízení ve výši 50 000 Kč na účet soudu bezhotovostním převodem. Záloha byla věřitelem složena na účet soudu dne 1. 9. 2017.

Soud předvolal dne 14. 9. 2017 ALL STARS AGENCY s.r.o. na den 17. 10. 2017 k jednání o insolvenčním návrhu. Zástupce společnosti Robert Záhumenský se však z rodinných a zdravotních důvodů z jednání omluvil. Dne 2. 11. 2017 Městský soud v Praze rozhodl v insolvenční věci dlužníka ALL STARS AGENCY s.r.o. tak, že tímto usnesením se zjišťuje úpadek dlužníka ALL STARS AGENCY s.r.o. a na majetek tohoto dlužníka se prohlašuje konkurs.

Účinky rozhodnutí o úpadku a účinky prohlášení konkursu nastaly dnem 1. 11. 2017 v 10:50 hodin. Soud nařídil přezkumné jednání a svolal schůzi věřitelů na den 23. 1. 2018 v 10:00 hodin. Insolvenčním správcem byl soudem ustanoven Mgr. Antonín Jurečka.

V usnesení Městského soudu v Praze spisové značky MSPH 59 INS 14412/2017 – A-17 o prohlášení konkursu byla dále stanovena dvou měsíční lhůta ode dne rozhodnutí o úpadku k podávání přihlášek pohledávek věřitelů na předepsaném formuláři s poučením, že k přihláškám, které budou podány později, nebude insolvenční soud přihlížet a takto uplatněné pohledávky nebudou v insolvenčním řízení uspokojeny. V odůvodnění tohoto usnesení, uvádí soud skutečnosti osvědčující úpadek a konstatuje, že dlužník je v úpadku, neboť má nejméně 3 věřitele, jimž dluží nejméně 14, 703. 931, 77 Kč a není schopen své dluhy uhradit.

Insolvenční správce poté, co byl ustanoven do funkce, zaslal dne 6. 11. 2017 soudu sdělení se žádostí o zasílání přihlášek. Dne 6. 11. 2017 zaslal insolvenční správce doporučeným dopisem do vlastních rukou výzvu k osobnímu jednání jednatelem společnosti ALL STARS AGENCY s.r.o. Robertu Záhumenskému na den 4. 1. 2018 a zároveň tohoto vyzval k součinnosti dlužníka s insolvenčním správcem a vyzval ho, aby předložil insolvenčnímu správci informace o společnosti a níže uvedené písemnosti:

1. Účetní závěrku spol. ALL STARS AGENCY s. r.o. za rok 2016.
2. Mimořádnou účetní závěrku spol. ALL STARS AGENCY s.r.o. za rok 2017 ke dni 02. 11. 2017.
3. Seznam nemovitého a movitého majetku společnosti ALL STARS AGENCY s. r.o.
4. Seznam závazků a pohledávek spol. ALL STARS AGENCY s .r.o.
5. Seznam zaměstnanců spol. ALL STARS AGENCY s. r.o.
6. Kontaktní telefonní číslo.
7. Jméno a telefonní číslo na účetní společnosti spol. ALL STARS AGENCY s. r.o.

Výzvu zaslal insolvenční správce na adresu společnosti ALL STARS AGENCY s. r.o. a na adresu jednatele uvedenou v obchodním rejstříku.

Insolvenční správce zahájil šetření o majetkové situaci dlužníka ALL STARS AGENCY s. r.o. Zaslal žádosti o součinnost a provedl prověrku v katastru nemovitostí. Osobně navštívil sídlo společnosti na adrese Perutská 2481/5 Praha 2 – Vinohrady. V adrese sídla společnosti bylo zjištěno, že se dlužník ALL STARS AGENCY s. r.o. před více jak dvěma roky ze sídla odstěhoval a žádné prostory již nepronajímá. Sídlo společnosti je pouze formální.

Provedenými lustracemi a s odpovědí na součinnost insolvenční správce zjistil, že dlužník nevlastní žádný nemovitý majetek, movité věci, ani motorová vozidla. Insolvenčním správcem byl zjištěn pouze účet u peněžního ústavu ČSOB, a.s. Praha číslo účtu: 222981131/0300 zůstatek k 02. 11. 2017 činil částku ve výši 488,36 Kč. Tato částka byla sepsána do soupisu majetkové podstaty. Přestože doručka, kterou insolvenční správce vyzval jednatele společnosti k součinnosti a předání účetnictví, byla doručena do vlastních rukou, zástupce dlužníka jednatel společnosti Robert Záhumenský nepředal správci účetnictví a ani nesplnil povinnost podat daňové přiznání za rok 2016 a zpracovat mimořádnou účetní závěrku ke dni předcházejícímu prohlášení konkurzu.

Jednatel společnosti Robert Záhumenský byl insolvenčním správcem předvolán do místa bydliště na Slovensko, k jednání s insolvenčním správcem a vyzván k předání účetnictví, majetku, poskytnutí součinnosti a informací o společnosti. Na tuto výzvu jednatel společnosti nereagoval, insolvenčnímu správci nepředal účetnictví ani žádné materiály a informace o společnosti. Absencí účetních závěrek, tak byl velmi ztížen výkon insolvenčního správce, kdy nebyl schopen určit výši pohledávek dlužné společnosti a zahájit tak jejich vymáhání.

Insolvenční správce zaslal příslušnému správci daně, a to Finančnímu úřadu pro hlavní město Prahu, územní pracoviště pro Prahu 2, dopis, ve kterém sděluje, že mu nebylo předáno účetnictví a žádá, aby mu byla zaslána poslední daňová přiznání, která byla dlužníkem vypracována. Na základě výzvy insolvenčního správce, poskytl správce daně informaci v daňovém řízení, ve kterém správci oznamuje, že daňový subjekt ALL STARS AGENCY s. r.o. podal přiznání k dani příjmu právnických osob za roky 2005 až 2012 a za rok 2014 a 2015. Dále správce daně sděluje insolvenčnímu správci, že přiznání dani z příjmu právnických osob za rok 2015 je posledním daňovým přiznáním a kopii tohoto daňového přiznání posílá v příloze.

Na základě této informace a to zejména z důvodu absence účetnictví, nemožnosti komunikace se zástupcem dlužníka ALL STARS AGENCY s r.o., navrhuje insolvenční správce správci daně stanovit daň podle pomůcek, když podle zjištěných skutečností považuje tuto variantu jako odůvodněnou.

Insolvenční správce po prověření zjistil, že dlužník již nemá žádné zaměstnance. Dále zjistil, že se před více jak dvěma lety ze sídla společnosti odstěhoval a nevyvíjí žádnou činnost, ačkoliv má aktivní webové stránky www.allstars.cz. Adresa sídla společnosti není kontaktní. Dlužník k dnešnímu dni nemá žádné zaměstnance a nevyvíjí podnikatelskou činnost.

Sídlo společnosti v ČR je pouze formální. Podnikatelská činnost byla fakticky ukončena. Obrat společnosti nebyl zjištěn z důvodu absence daňového přiznání. Zástupce společnosti nekomunikuje s insolvenčním správcem. Insolvenčnímu správci nebyly předány žádné věci. Ve stanovené lhůtě pro podání přihlášek bylo do předmětného insolvenčního řízení přihláшено celkem 20 věřitelů s 21 přihláškami pohledávek, s celkovou částkou ve výši 13,383.426,50 Kč. V řízení neuplatnil žádný věřitel právo ze zajištění. Insolvenční správce učinil popěrný úkon u přihlášky č. 20, věřitele č. 19 Svatopluk Janík, tato pohledávka byla insolvenčním správcem částečně popřena do výše 4,254.824,04 Kč a uznána do výše 427.166,18 Kč. Když tato pohledávka byla plněním věřitele Svatopluka Janíka, co by avalisty na místo dlužníka ALL STARS AGENCY s. r.o. věřiteli ČSOB a.s. Praha, když tato pohledávka vznikla z titulu smlouvy o úvěru ze dne 29. 7. 2018 a byla zajištěna směnkou vlastní vystavenou dlužníkem dne 29. 7. 2008, kterou jako aval podepsal věřitel Svatopluk Janík. Plněním bylo doloženo výpisem z bankovního účtu, ve kterém věřitel prokázal, že i za dlužníka uhradil dne 1. 9. 2016 částku ve výši 60.000,00 Kč a dne 2.9.2016 částku ve výši 367.166,18 Kč. Zbývající část pohledávky byla do insolvenčního řízení přihlášena jako pohledávka podmíněná, a to pohledávka č. P 20/1 ve výši 701.999,17 Kč když tato pohledávka byla vázaná na podmínku částečného splnění pohledávky společnosti GreenKeleasing s.r.o. za dlužníkem věřitelem, coby ručitelem. Dále P 20/2 v celkové výši 2.183.645,69 Kč. Tato pohledávka byla vázaná na podmínku splnění respektive částečné splnění pohledávky společnosti ČSOB a. s Praha za dlužníkem, věřitelem coby avalistou. Dále P 20/ 4 ve výši 1. 369.179,18 Kč tato pohledávka byla vázaná na podmínku splnění respektive částečné splnění pohledávky společnosti Česká spořitelna a.s. za dlužníkem věřitelem coby avalistou. Dalšími velkými věřiteli dlužníka byli věřitel č. ČSOB a.s. Praha s přihláškou pohledávky ve výši P1 2.655.531,77 Kč a P14 ve výši

182.813,46 a dále věřitel č. 14/ P15 Finanční úřad pro hlavní město Prahu s celkovou přihláškou z platebních výměrů v celkové výši 2.294.976,79 Kč.

Na přezkumném jednání, které se konalo dne 23. 1. 2018 u Městského soudu v Praze, byl přítomen věřitel č. 3 PHL- Praha s.r.o. Dle protokolu o přezkumném jednání se zástupce dlužníka na přezkumné jednání ani schůzi věřitelů nedostavil. Soud seznámil přítomné účastníky s dosavadním průběhem insolvenčního řízení a představil osobu insolvenčního správce. Dále konstatoval, že přezkumné jednání bylo řádně nařízeno a termín a místo konání byl určen ve výroku VI. Usnesení o zjištění úpadku a prohlášení konkursu ze dne 2. 11. 2017 na č. 1. A-17. Oznámení o nařízení přezkumného jednání bylo nařízeno v insolvenčním rejstříku téhož dne. Seznam přihlášených pohledávek byl zveřejněn dne 15. 1. 2018. Soud dále konstatoval, že je v řízení přihlášeno 20 věřitelů s celkovou částkou 13.383.426,50 Kč a zajištěné nejsou žádné pohledávky. Poté bylo přikročeno k přezkumu jednotlivých přihlášených pohledávek podle seznamu sestaveného insolvenčním správcem. Insolvenční správce nepopírá přihlášky pohledávek č. 1 až 18, 19. Částečně popírá pohledávky věřitele č. 19 do výše 4.274.824,00 Kč pravost, pořadí, výši z důvodu uvedených § 183 odst. 3 IZ, neboť je přihlášen hlavní věřitel ČSOB a.s. Praha a statutární orgán může mít pohledávku přihlášenou pouze jako podmíněnou, neboť zatím za dlužníka plnil pouze do uznané výše 427.166,18 Kč. Přihlášky pohledávek byly přezkoumány s tímto výsledkem.

Zjištěny byly:

- a) pohledávka věřitelů č. 1-18, 20,
- b) pohledávka P-20 věřitele č. 19 ve výši 427.166,18 Kč.

Částečně popřeny správcem byly pohledávky věřitele č. 19 co do výše 4.254.824,04 Kč. Soud konstatoval, že přihlášené pohledávky, které nebyly popřeny ani správcem ani žádným věřitelem, jsou v plné výši zjištěny a vyhlásil usnesení, ve kterém uložil insolvenčnímu správci, aby do tří dnů založil do spisu upravený seznam přihlášek dle výsledku přezkumného jednání a dále uložil, aby věřitelům popřených pohledávek nepřítomných na přezkumném jednání zaslal do deseti dnů výzvu k podání určovací žaloby s poučením o místní a věcné příslušnosti, lhůtách a následcích nečinnosti. Dále insolvenční správce navrhnul, aby soud prohlásil na dlužníka nepatrný konkurs.

Na schůzi věřitelů, která se konala bezprostředně po přezkumném jednání, dne 23. 1. 2018 konstatoval soud, že schůze věřitelů byla řádně svolána a oznámení o svolání bylo zveřejněno v insolvenčním rejstříku dne 2. 11. 2017.

Předmětem jednání schůze věřitelů byla:

- a) správa insolvenčního správce o jeho dosavadní činnosti,
- b) rozhodnutí soudu o hlasovacím právu věřitelů,
- c) rozhodnutí o věřitelském orgánu,
- d) rozhodnutím věřitelů o eventuálním odvolání dosavadního správce z funkce,
- e) ustanovením nového insolvenčního správce,

K bodu a) insolvenční správce přednesl zprávu o dosavadní činnosti a hospodářské situaci dlužníka. Konstatoval, že sídlo společnosti je pouze formální. Movitý ani nemovitý majetek dohledán nebyl. Dlužník nemá žádné zaměstnance a nevyvíjí žádnou činnost. V majetku společnosti se nachází ve výši 488,36 Kč. Soupis majetkové podstaty byl zveřejněn dne 15. 1. 2018. Dlužník nespolupracuje, neposkytuje součinnost a účetnictví předáno nebylo. Dále konstatuje soud, že insolvenční správce navrhuje, aby soud prohlásil na dlužníka nepatrný konkurs.

K bodu b) rozhodnutí soudu o hlasovacím právu věřitelů. Insolvenční soud konstatuje, že žádný věřitel s popřenou pohledávkou není přítomen a nebyl soudu doručen návrh na přezkoumání hlasovacího práva.

K bodu c) rozhodnutí o věřitelském orgánu. Po té bylo přistoupeno k volbě věřitelského orgánu a náhradníka. Soud konstatoval, že v projednávané věci jsou v insolvenčním řízení přihlášení pouze nezajištění věřitelé. Dále soud konstatoval, že hlasovací lístky věřitelů ke schůzi věřitelů nebyly insolvenčnímu soudu doručeny. Soud konstatuje, že přítomný věřitel č. 3, který disponuje 496.415 hlasy, bude zvolen zástupcem věřitelů, který nebude mít náhradníka. Přítomný věřitel č. 3 navrhuje, aby zástupcem věřitelů byl zvolen přítomný věřitel č. 3.

Na to bylo prohlášeno soudem usnesení, ve kterém soud potvrzuje volbu zástupce věřitelů a zvolenému věřitelskému orgánu bylo uloženo, aby sdělil soudu a správci konkrétní fyzickou osobu, která bude jeho jménem ve věřitelském orgánu jednat včetně kontaktních údajů.

Dále soud poučil přítomné o tom, že pro odvolání správce je třeba, aby pro něj hlasovala nejméně polovina všech věřitelů přihlášených ke dni předcházejícímu dni konání schůze věřitelů počítaná podle výše jejich pohledávek, kteří mají právo hlasovat. Přítomný věřitel odvolání správce nenavrhnul.

Zvolený zástupce věřitelů č. 3 -P3 PHL -Praha s.r.o. ve svém podání ze dne 29. 1. 2018 sděluje, že se vzdává funkce zástupce věřitelů v insolvenčním řízení úpadce ALL STARS AGENCY s. r.o.

Usnesením ze dne 7. 2. 2018 pod číslem jednacího MSPH 59 INS 14412/2017-B-12 rozhodl soud, že se konkurs dlužníka ALL STARS AGENCY s. r.o. bude projednávat jako nepatrný.

Dne 31. 1. 2018 insolvenční správce vyrozumívá věřitele č. 19/P20 Svatopluka Janíka o popření nevykonatelné pohledávky ve výši 4.254.824,04 Kč a poučuje ho o důvodech popření s výzvou a poučením k podání žaloby proti insolvenčnímu správci k uplatnění popřených nevykonatelných pohledávek u Městského soudu v Praze.

Vzhledem k tomu, že toto vyrozumění, které insolvenční správce zaslal věřiteli popřené pohledávky, bylo vráceno zpět, jako nedoručitelné, požádal insolvenční správce Městský soud v Praze, aby písemnost byla věřiteli doručena soudem. Na základě této žádosti doručil soud písemnost dlužníkovi s popřenou pohledávkou způsobem dle § 80 odst. 1 IZ vyhláškou.

Podáním ze dne 22. 2. 2018 podal popřený věřitel Svatopluk Janík žalobu na určení pravosti, pořadí a výše pohledávek žalobce. Žalobní návrh byl doručen insolvenčnímu správci a dne 17. 5. 2018 soud vydal usnesení, ve kterém ukládá žalovanému insolvenčnímu správci, aby se do 30 dnů písemně k žalobě vyjádřil. Insolvenční správce ve svém podání sděluje soudu,

že svůj popěrný úkon bere zpět, kdy nárok věřitele k přihlášení pohledávky ve výši 4.252.824,04 Kč přihlášený jako podmíněný, dále nepopírá.

Vzhledem k tomu, že do majetkové podstaty ALL STARS AGENCY s. r.o. nebyl insolvenčním správcem dohledán a sepsán žádný hodnotný majetek. Sepsána byla pouze peněžní hotovost ve výši 488 Kč, předmět incidenčního sporu odpadl po zpětvzetí popření a dodatečném zjištění pohledávky věřitele č. 19 přihlášené podmíněně, vypracoval s ohledem na rychlost a ekonomiku řízení v nepatrném konkursu insolvenční správce konečnou zprávu, kterou soudu předložil dne 19. 6. 2018 a tato byla zveřejněna dne 21. 6. 2018 na č. l. B -18.

V konečné zprávě insolvenční správce uvádí přehled jednání a právních úkonů významných pro průběh insolvenčního řízení. Dále konstatuje, že v řízení nebyl dohledán žádný majetek, účetnictví nebylo dohledáno. Vzhledem k efektivnosti, účelnosti a rychlosti řízení, kdy nebylo možné očekávat uspokojení přihlášených věřitelů, zvolil insolvenční správce tento postup a Městský soud v Praze vydal dne 27. 6. 2018 pod číslem jednacím MSPH 59 INS 14412/2017–B 19 usnesení o konečné zprávě, kterou zveřejnil v insolvenčním rejstříku, kterou zveřejni 27. 6. 2018 na číslo listu B -19.

5 Závěr

Diplomová práce se zabývá problematikou insolvenčního řízení. Práce by měla být návodem, co vše musí subjekt postoupit, aby mohl podat insolvenční návrh a jeho úpadek byl řešen konkursem. Práce je ucelenou charakteristikou konkursního řízení, vymezením jeho pojmů, účetního a daňových aspektů, a to i s ukázkou na konkrétním případě a s vyhodnocením průběhu vybraného insolvenčního řízení, které je vedeno u Městského soudu v Praze pod spisovou značkou MSPH 59 INS 14412/2017, konkurs na společnost ALL STARS AGENCY s.r.o., postupem v tomto řízení od podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení až do fáze předložení konečné zprávy.

Úvod práce nastiňuje její cíl, a to příčiny a řešení úpadku právnických osob v rámci konkursního řízení, kdy tato práce by mohla sloužit jako vodítko pro jednatele společnosti, či jiné subjekty, které se problematikou konkursního řízení zabývají nebo jim hrozí úpadek a konkursní řízení nebo pro ty, na které již bylo insolvenční řízení zahájeno a prohlášen konkurs.

V další části diplomové práce je pohled na konkursní řízení z hlediska historického vývoje, kdy úpadek, který představoval hospodářský neúspěch, zchudnutí či nemožnost dorovnat své závazky se objevoval již za dob římských filosofů a básníků. V České republice se však řešení pro ten pojem krachu objevilo až v 17. století. Od této doby prošlo mnoha změnami, a to z důvodů proměn státního zřízení, zejména z přechodu socialistického řízení státu na tržní hospodářství a v důsledku toho i stále přibývajících novel. Poslední úprava insolvenčního zákona byla provedena novelou, a to zákonem č. 183/2017 Sb. IZ a 291/2017 Sb. IZ. Velkou změnou bylo přijetí nového občanského zákoníku, který začal platit od 1. 1. 2014 a měl vliv i na insolvenční zákon.

Obávané zavedení občanského zákoníku se však postupně rozptýlilo, i když celá řada postupů při rozhodování není zcela ustálená. Výrazný dopad na změny v problematice insolvenčních řízení byl spatřen v možnosti oddlužit zadlužené osoby opakovaně, provést oddlužení u osob odsouzených pro trestný čin, možnost podat návrh na společné oddlužení manželů.

Novela insolvenčního zákona přinesla jasné vymezení, která osoba je oprávněna vypracovat insolvenční návrh a novelizací stanovila, že návrh může vypracovat pouze advokát, notář, insolvenční správce, či jiná akreditovaná osoba a za práci si vyúčtovat odměnu v zákonem stanovené výši. Dále měla omezit počet provozoven insolvenčních správců a přenést administrativní zátěž soudů na kanceláře insolvenčních správců.

V závěru této kapitoly ukazuje práce vývoj úpadku řešených konkursem, který je znázorněn i na grafu. Práce se v této části dále zabývá základními pojmy insolvenčního řízení, znaky úpadku, problematikou přihlášek pohledávek, zjišťováním majetku dlužníka a prováděním soupisu majetkové podstaty.

V další části práce ukazuje, co vše musí subjekt podstoupit, aby mohl podat insolvenční návrh a jeho úpadek tak byl řešen prostřednictvím konkursu. Práce popisuje průběh konkursního řízení, možnost oddlužování právnických osob. Zabývá se jednotlivými fázemi tohoto řízení účetní problematikou a daňovými aspekty právnické osoby v průběhu konkursního řízení.

Do práce byl namodelován praktický účetní příklad, který byl autorkou práce vypracován na smyšlenou právnickou osobu, včetně účetních příloh. Práce se zabývá i finanční analýzou a testem insolvence.

V závěrečné části práce autorka ukazuje na vybraném konkursu právnické osoby, jak v praxi může probíhat řešení úpadku konkursem u konkrétní firmy. Společnost ALL STARS AGENCY s.r.o. byla vybrána náhodným způsobem a je vyhodnocením postupu insolvenčního řízení, činností insolvenčního správce a postupu soudu. V souvislosti s tímto v závěru se autorka zabývá otázkou, jaká je ekonomická efektivita konkursního řízení za stávající právní úpravy z hlediska věřitelů. Z materiálů, které byly při práci prostudovány je zjevné, že úpadek ALL STARS AGENCY s.r.o. dle sdělení správce daně nepodával daňová tvrzení od roku 2015. Neplnil tedy základní povinnosti jako právnická osoba a dluh, který tak vznikl na daních, neboli škoda státu byla vyšší než 2 mil. Kč, což v tomto insolvenčním řízení představuje jednu z největších přihlášených pohledávek. Bylo by vhodné zamyslet se nad tím, proč a z jakého důvodu stát, jako věřitel nepodal insolvenční návrh. Otázkou je, zda by v tomto směru nemělo dojít k úpravě zákona, neboť věřitel podávající insolvenční návrh je zatížen poplatkem až do výše 50 tis. Kč a v případě, že se jedná o společnost, ve které není zpeněžitelný majetek, je

částka poplatku použita na uspokojení nákladů konkursu a věřitelé nejsou uspokojováni žádným procentem. Ačkoliv si věřitelé mohou své nároky, které přihlásili do konkursního řízení daňově uplatnit je efektivita konkursního řízení z pohledu věřitelů malá ve srovnání s oddlužením, ve kterém jsou nezajištění věřitelé uspokojováni nejméně do výše 30 % svých přihlášených pohledávek.

Seznam použité literatury

Odborná literatura

BAŘINOVÁ, Dagmar. *Konkurz v otázkách a odpovědích*. Praha: ASPI, 2004, 128 s. ISBN: 80-7357-043-2

BAŘINOVÁ, Dagmar, Renáta HOTOVÁ, Ladislav OLŠAR. *Konkurzní řízení v praxi - z pohledu věřitele i úpadce*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. 172 s. ISBN: 80-247-0909-0

VOŘÁKOVÁ, Veronika. *Daň z příjmů společnosti s ručením omezeným: ve vazbě na účetnictví a judikaturu*. Olomouc: ANAG, 2018. ISBN 978-80-7554-125-3.

BRYCHTA, Ivan, Miroslav BULLA, Tereza KRUPOVÁ, Ivana KUCHAROVÁ, Ivana PILAŘOVÁ, Yvetta PŠENKOVÁ a Jiří STROUHAL. *Účetnictví podnikatelů 2018: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1.1.2018*. 15. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 544 s. ISBN 978-80-7552-989-3.

GALOČÍK, Svatopluk a Oto PAIKERT. *DPH 2018: výklad s příklady*. 14.vyd. Praha: Grada Publishing, 2018. 432 s. ISBN 978-80-271-0799-5.

HÁSOVÁ, Jiřina. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8.

HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-923-9.

KOZEL, Roman. *Problémy konkurzního řízení a jejich řešení*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2003. 472s. ISBN 80-7201-400-5.

KOZÁK, Jan. *Konkursní perličky ze soudních síní*. Brno: Rašínova vysoká škola, 2006. 114 s. ISBN 80-87001-01- X.

KOZÁK, Jan, Petr BUDÍN, Alexandr DAMAM, Lukáš PACHL. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013. 1272 s. ISBN 978-80-7357-243-3.

KOZÁK, Jan, Alexandr DAMAM, Lukáš PACHL. *Insolvenční zákon a předpisy související: komentář*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 1635 s. ISBN 978-80-7552-135-4.

MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 5. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. 317 s. ISBN 978-80-7380-675-0.

SCHELLE, Karel a Jaromír TAUCHEN. *Historie konkurzního řízení v dokumentech*. Ostrava: Key Publishing ve spolupráci s The European Society for History of Law, 2012. 708 s. Právo. ISBN 978-80-7418-167-2.

MCCORMACK, G., Andrew R. KEAY a Sarah BROWN. *European insolvency law: reform and harmonization*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017. ISBN 978-1-78643-330-5.

JOSKOVÁ, Lucie a Pavel PRAVDA. *Zákon o obchodních korporacích*. Praha: Grada Publishing, 2014. 96 s. ISBN 978-80-247-4834-4

KOLEKTIV AUTORŮ. *Likvidace obchodních společností 2014*. Olomouc: ANAG, 2014. ISBN 978-80-7263-877-2

Insolvence: velké změny insolvenčního zákona a zákona o insolvenčních správcích od 1.7.2017 ; Ochrana hospodářské soutěže ; Veřejná podpora ; Významná tržní síla : redakční uzávěrka 6.3.2017. Ostrava: Sagit, 2017. ISBN 978-80-7488-220-3.

Elektronické zdroje

CREDITFORM s.r.o., *Vývoj insolvencí v České republice v roce 2017*. 2017. creditform.cz 2018 (cit. 2018-03-20) Dostupné z: <https://www.creditreform.cz/novinky-downloads/vyvoj-insolvenci-v-cr.html>

Insolvenční rejstřík: MSPH 59 INS 14412 /2017. justice.cz (online) Praha 2: Ministerstvo spravedlnosti, 2018 (cit. 2018-06-01) Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=7B416AF2C65240468D896A040BD3B99C

JIRMÁSEK, Tomáš. *Náklady na činnosti, ke kterým je insolvenční správce povinen ze zákona*. 2016. Epravo.cz (online) Praha: EPRAVO.CZ, a.s. 2018 (cit. 2018-05-04) <https://www.epravo.cz/top/clanky/naklady-na-cinnosti-ke-kterym-je-insolvencni-spravce-povinen-ze-zakona-99894.html?mail>

KADLEC, Michal. *Kategorizace účetních jednotek od 1.1.2016*. (online) 2012. iportal.pohoda.cz .2018 (cit. 2018-06-10). Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/kategorizace-ucetnich-jednotek-od-1-1-2016/>

TARANDA, Petr. *Daňová tvrzení podávaná v průběhu insolvenčního řízení u dlužníka – právnické osoby v reorganizaci*. 2012. Daně a právo v praxi 2012/11. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2018 (2018-06-10) <http://www.mzdovapraxe.cz/archiv/dokument/doc-d40079v50162-danova-tvrzeni-podavana-v-prubehu-insolvencniho-rizeni-u-dluznika/>

Diplomové práce

LEINVEBEROVA, Tereza. *Transakční náklady spojené s řešením úpadku velkých korporací*. Praha, 2014. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta podnikohospodářská, Podniková ekonomika a management.

SLIWKA, David. *Odpovědnost členů orgánů obchodních korporací a insolvence*. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Právo, Katedra obchodního práva. https://is.muni.cz/th/lxege/Odpovednost_clenu_organu_obchodnich_korporaci_a_insolvence.pdf

HORKÁ, Nikola. *Test insolvence v korporátním právu*. Brno, 2015. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva. https://is.muni.cz/th/p47xl/DP_Horka_Test_insolvence_final_rucaklgi.pdf

Šípová, Petra. *Perspektivy základního kapitálu*. Brno, 2014. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva. https://is.muni.cz/th/wohv1/Diplomka_verze_3.txt

Rigorózní práce

FUKSOVÁ, Jana. *Daňové aspekty insolvenčního řízení*. Praha, 2016. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.

Seznam zkratk

a.s.	Akciová společnost
s.r.o.	Společnost s ručením omezeným
sb.	Sbírka zákonů
IZ	Insolvenční zákon
Kč	Korun českých
ZKV	Zákon o konkursu a vyrovnání
ZOK	Zákon o obchodních korporacích
MSPH	Městský soud Praha
INS	Insolvenční soud
ISIR	Insolvenční systém, insolvenční rejstřík
ZoÚ	Zákon o účetnictví
ZDPH	Zákon o dani z přidané hodnoty

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 12. července 2018

Bc. Helena Jurečková

Seznam příloha

1. Příloha č.1. – Rozvaha